

Täysistunto

Torstai 12.6.2025 klo 16.00—19.36

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.36.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—19.36).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
puolustusministeri Antti Häkkänen
ulkoministeri Elina Valtonen
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys työntekijöitä koskevista heikennyksistä (Timo Suhonen sd)

Suullinen kysymys SKT 98/2025 vp

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa hallitus, olette helpottamassa henkilöperusteista irtisanomista poistamalla painavan syyn irtisanomisperusteesta. Lisäksi olette tuomassa pahimmillaan pärstäkertoimeen perustuvan potkulain, jossa työnantaja pääsisi eroon työntekijästä heppoisilla syillä. Kyse on esityksestä alisuoriutumisesta laillisena irtisanomisperusteena.

Arvoisa työministeri, perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja on julkisesti älähtänyt, että kokoomus valmistelee ohi hallituksen työntekijöitä koskevia heikennyksiä niin määräaikaisten työsopimusten kuin irtisanomisten helpottamisen osalta. Hallituksessa näyttää olevan tästä erilainen näkemys. Ajaako hallitus kaksilla rattailla? Onko tämä alisuoriutuminen irtisanomisperusteena teidän mielestänne hallitusohjelman mukainen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.01 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tähän kysymykseen liittyen: Orpon hallitus valmistelee tällä hetkellä vielä edelleen merkittäviä työmarkkinoiden uudistuksia, joilla voidaan vahvistaa suomalaisten, ennen kaikkea pk-yritysten, luottamusta tulevaisuuteen, siis siihen, että suomalaiset yritykset voisivat tarjota yhä enemmän työtä ja että he uskoisivat taas myös tulevaisuuteen Suomessa. Uskon, että tästä tavoitteesta olemme kaikki tässä salissa kuitenkin laajasti samaa mieltä. Tämän lakihankkeen valmistelu on tällä hetkellä käynnissä, ja meidän on tarkoitus tehdä vielä tässä kesän kuluessa nämä tarvittavat lainsäädännön linjauspäätökset, jotta sitten esitys tulee syksyllä taas eduskunnan käsittelyyn. Mutta totta kai luonnollisesti noudatan ministerinä hallitusohjelman linjauksia, ja nämä yksityiskohdat käydään sitten hallituksen sisällä poliittisessa neuvottelussa, ei täällä julkisuudessa eikä eduskunnan kesken, vaan saatte sitten hallituksen esityksen syksyllä käsittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.03 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus, te olette tehneet ennätyksen työntekijöiden kurittamisessa. Te romutitte työttömyysturvan, lakkautitte aikuiskoulutustuen sekä vuorotteluvapaan, heikensitte yt-lakia ja toteutitte paljon muita työntekijöitä koskevia heikennyksiä.

Olette nyt tuomassa lain määräaikaisen työsopimuksen tekemiseksi ilman perustetta jopa vuodeksi, ja teidän omassa esityksessänne lukee, että on odotettavissa, että syrjintätaustusten määrä kasvaa. Määräaikaisuuksien käyttö tulee lisääntymään, ja se lisää entisestään työntekijöiden kokemaa epävarmuutta ja työelämän pirstaleisuutta.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Työministeri Marttinen, hallitusohjelmassa olette sitoutuneet ehkäisemään raskaus- ja perhevapaasyrjintää ja työsopimusten perusteetonta ketjuttamista. Miksi tuotte esityksen, joka on ristiriidassa hallitusohjelmanne kanssa? Perutteko te tämän esityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.04 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ehkä verrattuna aikaisempaan hallitukseen tämän hallituksen politiikkana ei ole ollut perua niistä uudistuksista, mitä me olemme olleet valmistelemassa, vaan toteuttaa hallitusohjelmaa, tehdä huolellista valmistelua ja sen pohjalta tehdä päätöksiä ja viedä näitä uudistuksia taas vastaavasti eteenpäin.

Tästä esityksestä, mistä edustaja kysyi: Meille on tietysti päivänselvä asia, että me suhtaudumme perhe- ja raskausyrjintäkysymykseen erittäin vakavasti. Samaan aikaan, kun tehdään näitä muita työmarkkinapuolen uudistuksia, meillä on käynnissä oma työ ministeri Sanni Grahn-Laasosen alaisuudessa sosiaali- ja terveysministeriössä, jossa tätä kysymystä valmistellaan, ja me katsomme tätä kokonaisuutta yhdessä läpi. Joka tapauksessa on selvää, että vaikka määräaikaisten käyttöä voidaan lisätä, niin laissa tulee silti olemaan edelleen jatkossakin tietysti nämä kielletyt perusteet, ja niiden osalta tullaan pitämään myös tiukasti kiinni siitä, että tämä esitys ei tule sitten lisäämään esimerkiksi raskaus- ja perhevapaasyrjintää. [Puhemies koputtaa] Se on tietysti päivänselvä asia meille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.05 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Marttinen, te olette paljon vartijana. Suomalaiset pitävät oikeutta työhön tärkeänä, ja hallitus, jossa istutte, on asettanut tavoitteeksi 100 000 uutta työllistä. No, tuo tavoite on karannut kauas, ja tällä hetkellä työttömyys on kasvanut. Monet nuoret ovat vailla kesätyötä, ja pitkäaikaistyöttömyyskin uhkaa nousta jo 90-luvun lamavuosien lukuihin. Tuo on samalla teidän taloustavoitteellenne ongelma, koska kaksi miljardia julkisen talouden tasapainotustavoitteesta oli tarkoitus hoitaa tällä paranevalla työllisyydellä, joten ei ihme, että myös perussuomalaisia ja valtiovarainministeri Purraa kiinnostaa nyt tämä työllisyyspolitiikka.

Nyt olemme saaneet kuulla, että valtiovarainministeri Purra ei pidä hallitusohjelman mukaisena sitä, että alisuoriutuminen tuotaisiin irtisanomisperusteeksi työsopimuslakiin. Olemme myös lukeneet, että hallitusohjelman mukaisesti te haluaisitte ehkäistä raskaus- ja perhevapaasyrjintää, mutta nyt uusi esitys määräaikaisten työsuhteista itse asiassa lisää sitä.

Voisitteko te nyt avata, mikä on hallituksenne linja [Puhemies koputtaa] työllisyyden hoidossa, miten se toteuttaa hallitusohjelmaa ja onko koko hallitus yhtenäinen [Puhemies koputtaa] näissä työllisyyden hoidon tavoitteissa? [Aki Lindén: Tämä hallitus on alisuoriutunut!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

16.07 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Toivon kuitenkin, hyvät kansanedustajat, että suhtaudumme kysymykseen siihen kuuluvalla vakavuudella.

Uskon, että me kaikki uskomme siihen, että Suomen julkista taloutta on välttämätöntä vahvistaa. Uskon myös siihen, että me kaikki haluamme myös Suomeen nykyistä selkeästi vahvemman työllisyyden. Suomi on jäänyt jälkeen muista Pohjoismaista siinä, että me emme ole myöskään toteuttaneet monia niitä uudistuksia, millä muita pohjoismaisia yhteiskuntia ja niiden työmarkkinoita, taloutta, on uudistettu viimeisten vuosien ja vuosikymmenten aikana. Jossain kohtaa, hyvät opposition kansanedustajat, tulee se päätepiste, missä täytyy myös tehdä toimenpiteitä, jotta voidaan pitää huolta siitä, että Suomi on myös vahva talous tulevaisuudessa, ja tätä työtä me olemme vastaavasti parhaillaan tekemässä.

Nämä työmarkkinauudistukset tulevat vaikuttamaan pysyvästi pitkälle tulevaisuuteen Suomen tilanteen osalta, ja tänä keväänä hallitus on tehnyt myös laajasti muun muassa verotuksen puolella muita toimenpiteitä, joilla tavoitellaan entistä vahvempaa talouden kasvua tulevaisuudessa Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.08 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus on hyökännyt jo kahden vuoden ajan suomalaisia työntekijöitä vastaan, eikä loppua näy. Luvatus 100 000 työpaikan sijasta on saatu 80 000 työtöntä. Nyt hallitus on heikentämässä etenkin nuorten naisten työmarkkina-asemaa, kun te mahdollistatte perusteettomat määräaikaissuodet. Ja kuten täällä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa todettu, jopa hallituksen omassa esityksessä myönnetään, että näiden muutosten myötä raskaus syrjintä uhkaa lisääntyä. Lisäksi oikeistohallitus on tuomassa eduskuntaan potkulain, jonka myötä irtisanomisille ei tarvittaisikaan enää painavaa syytä. Jatkossa peruste voisi olla työnantajan määrittelemä alisuoriutuminen tai muu epämääräinen syy.

Arvoisa pääministeri Orpo, kyllä tässä täytyy todeta, että jos joku on alisuoriutunut, niin se on kyllä tämä teidän hallituksenne, ja näin ajattelee lähes 70 prosenttia Suomen kansasta eli meidän pomoistamme. Eikö nyt olisi aika katsoa peiliin ja lopettaa tämä työntekijöiden kyykyttäminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.09 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan totta, että suhdanne, missä ollaan, on erittäin vaikea, ja se näkyy meidän työllisyyslukuissa. Tähän suhtaudutaan erittäin vakavasti, ja me suhtaudumme erityisen vakavasti siihen, että ne ovat ihmisiä, jotka ovat työttömiä ja jotka haluaisivat päästä töihin. Ne ovat koteja ja perheitä, joissa työttömyyden takia ollaan ongelmissa.

Mutta samaan aikaan on täysin totta myös se, että hallitus on tehnyt suuren määrän uudistuksia, jotka tulevat aivan varmasti lisäämään työllisyyttä, nostamaan talouden kasvua, luomaan Suomeen yrityksiin työpaikkoja, jotta ihmiset saavat mahdollisuuksia tehdä töitä. Tämä aika on ollut vaikea, mutta me emme ole jättäneet näitä uudistuksia tekemättä, koska se on välttämätöntä, koska me haluamme saada Suomen talouden kasvuun, ihmisille töitä, yrityksille uskoa työllistää. Se on ainut kestävä tapa.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

16.10 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä esityksenne työsopimusten määräaikaistuksien helpottamiseksi tosiasiaa vaikuttaa erityisesti nuorten naisten työmarkkina-asemaan ja myös siihen, kuinka he pystyvät saamaan vakituisen työsuhteen. Tiedätkö, ministeri, että yksi yleisimpiä syitä tasa-arvovaltuutetulle tulleista yhteydenotoista koskee nimenomaan määräaikaisen työsuhteen päättymistä raskauden tultua ilmi tai perhevapaan alussa? Itse olen myös joutunut aikanaan tämän kokemaan. Toivoisin, että ajat jo muuttuisivat. Myös ammattiliitot ja palkansaajakeskusjärjestöt ovat todenneet, että määräaikaistuksien helpottaminen lisää raskaus syrjintää.

Te olette ilmoittanut, työministeri, kuuntelevanne työntekijäpuolta, mutta nyt ei kyllä vaikuta oikein siltä, vaan te järeäpäisesti heikennätte työntekijöiden asemaa jatkuvasti. Kysyn nyt: miksi te lisäätte tätä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän riskiä, [Puhemies koputtaa] mikä nyt jo on yleisin syy siihen, että määräaikaisia työsopimuksia ei jatketa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.11 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Edustajalle voisi myös todeta vastoin sen, että kyllä myös monen nuoren suomalaisen elämään vaikuttaa ennen kaikkea se, jos sitä ensimmäistäkään työsuhdetta ei saa. Senhän luo epätoivoa, toivottomuutta omasta tulevaisuudesta, epävarmuutta, ja sen takia on tärkeää, että me voimme myös luoda sitä näkymää siihen, että suomalaiset työnantajat ja suomalaiset yrittäjät voivat tarjota näitä työmahdollisuuksia ennen kaikkea myös nuoremmille suomalaisille. Ainakin itse olen saanut paljon viestejä jo kauteni alun aikana siitä, miten nuoret haluavat päästä työelämään mukaan. On selvä asia, että heikossa suhdannetilanteessa, joka on iskenyt myös Suomeen, nuoret ovat juuri heitä, jotka kärsivät ennen kaikkea ja eniten tästä tilanteesta.

Kuten totesin, hallitus suhtautuu äärimmäisen vakavasti perhevapaasyrjintään. Ja samaan aikaan uskon, että voidaan antaa ja tehdä semmoisia lainmuutoksia, jotka madaltavat sitä kynnystä ennen kaikkea nuorille päästä mukaan suomalaiseen työelämään. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.13 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos mietin tänä aikana, mikä olisi yksi tärkeimmistä ministerin tehtävistä, niin kyllä se olisi tämän karmean työllisyystilanteen helpottaminen, tämän massatyöttömyyden hoitaminen. Keskusta on sitä mieltä, että me tarvitaan uudistuksia suomalaiseen työelämään. Olemme tukeneet monia hallituksen esittämiä työläinsäädännön muutoksia. Tulemme ehkäpä joitakin muitakin tukemaan, mutta eivät, hyvä hallitus, nyt oleellisia ole nämä työlakien muutokset, vaan työllisyyspolitiikan ja massatyöttömyyden taittamisen pitäisi olla ykkösasia. [Vasemmalta: Kyllä!] Ja täytyy sanoa, arvoisa hallitus, että teillä oli omassa paperissanne, ohjelmassanne tavoitteena 100 000 uutta työpaikkaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Teillä oli tyhjä paperi!] Nyt on miinus 60 000 tällä hetkellä teidän saldonne. Suomessa on 300 000 ihmistä työttömänä, siis suomalaisen suurkaupungin verran ihmisiä on työttömänä, 300 000. Lähes jokaisella työpaikalla pyörivät yt-neuvottelut tällä hetkellä. Haluan nyt

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

kysyä työministeriltä: mitä te aiotte tehdä tälle massatyöttömyydelle ja sen helpottamiselle, johon maa on kokoomuksen johdolla, kokoomushallituksen johdolla ajautunut tässä kahden vuoden aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.14 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Aion jatkaa sillä linjalla, jota edeltäjäni on Suomessa ajanut, eli uudistaa suomalaisia työmarkkinoita pohjoismaisen mallin mukaisesti. Uskon, niin kuin edustaja myös toteasi, että keskustassa ennen kaikkea ymmärretään se, mikä merkitys suomalaisilla pk-yrityksillä tässä maassa on, millainen potentiaali työllistää suomalaisia, kasvaa ja kehittää yritysten toimintaa näissä yrityksissä on. Muistelen ainakin aikaisemmin tässä salissa kuulleet myös puheenvuoroja, joissa keskusta on myös arvostanut tätä suomalaista pk-yritystä hyvin korkealle. Jos te edelleen teette näin, niin on myös hyvin johdonmukaista tukea hallituksen työmarkkinapolitiikkaa. On johdonmukaista silloin myös tukea hallitusta tekemään veropolitiikkaa, joka nimenomaan tukee suomalaista pk-yritystä ja antaa heille myös enemmän mahdollisuuksia työllistää ja taas kehittää omaa yritystoimintaansa. Eli me jatkamme samaa määrätietoista linjaa ja viemme uudistuksia eteenpäin, koska Suomi tarvitsee niitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.15 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa. Hallitus on työmarkkinauudistuksia tehnyt niin, että se on lopettanut aikuiskoulutustuen, poistanut lapsikorotuksen työttömyysturvasta ja porrastanut työttömyysturvan, ja näillä he lupaavat 32 000 uutta työpaikkaa. Saldo on 320 000 työtöntä tällä hetkellä, 60 000 enemmän kuin hallituksen aloittaessa, 117 000 pitkäaikaistyötöntä ja kohta 140 000. Mitä hallitus aikoo tehdä, niin että se kääntää tämän laivan semmoiseen suuntaan, että ihmiset saavat töitä, koska avoimia työpaikkoja tällä hetkellä ei ole? Eikä se tule sillä, että työntekijöiden työehtoja heikennetään ja niitä olosuhteita huononnetaan koko ajan ja turvaa pienennetään koko ajan. Niillä ei tule työpaikkoja. Nyt pitää tehdä oikeita töitä, että saadaan kasvua aikaiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.16 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me ollaan täällä lukemattomia kertoja ihan oikein puhuttu sekä työllisyydestä että kasvupolitiikasta. Nehän ovat kaksi täysin samaa asiaa. Ilman talouden kasvua ei synny työpaikkoja yrityksiin, ja jos on taantuma, niin silloin tietenkin tarjottujen työpaikkojen määrä vähenee.

Mutta siis jos hallitus jotain on tehnyt, niin me olemme tehneet Suomeen uudistuksia, joilla halutaan vahvistaa meidän kilpailukykyä, yritysten uskoa tulevaisuuteen, yritysten uskoa siihen, että Suomeen kannattaa investoida ja että Suomessa kannattaa palkata uusia työntekijöitä. Me nähtiin vuosi sitten, kun tämä suhdanne on oikeasti todella haastava sodan ja nykyään vielä Trumpin politiikan myötä, että tehdyt toimet, vaikka ne ovat jo historiallista mittaluokkaa, eivät riitä. Siksi me aloitettiin vuosi sitten kasvuriiheen valmistautuminen. Oli Murron työryhmä, ja nyt kasvuriihessä tehtiin suuri määrä kasvua ja työllisyyttä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

syyttä tukevia uudistuksia. Meillä on täysin selkeä suunnitelma, ja nämä uudistukset tulevat takuuvarmasti vahvistamaan Suomen talouden kasvua ja tulevat kääntämään Suomen kurssin. Nyt talous jo kasvaa. Nyt meidän pitäisi kiinnittää yhdessä huomiota niihin positiivisiin signaaleihin, [Puhemies koputtaa] mitä nähdään eri puolilla Suomea. [Aki Lindén: Yhteisöveron alentaminen kasvattaa vain velkaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

16.17 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näistä hallituksen tavoitteista huokuu jatkuvasti sellainen henki, että työntekijöihin suhtaudutaan riskinä ja että asiat olisivat paljon paremmin, kunhan duunarista pääsisi vain helpommin eroon. Mutta eihän se näin tietenkään koskaan ole. Yritykset tarvitsevat osaavaa työvoimaa, ammattilaiset tarvitsevat yrityksiä, jotka työllistävät.

Erityisen surulliselta tuntuu se, miten nämä hallituksen heikennykset — perusteettomat pätkätyöt, potkulaki — iskevät nuoriin työntekijöihin. Yhä pirstaleisempi työelämä on erityisen pahaa, sakeaa myrkyä siinä tilanteessa, jossa ikäluokat ovat toinen toistaan pienempiä ja samaan aikaan mielenterveysperusteiset työkyvyttömyyseläkkeet ovat kasvaneet. Niiden määrä on kasvanut jo vuosia. Ja kun tilanne on näin karsea valmiiksi, tekee hallitus siitä vielä mahdottomamman.

Arvoisa ministeri Marttinen, kysyn teiltä: oletteko valmis myöntämään, että nykyinen lainsäädäntö on etenkin nuorille ja etenkin naispuolisille työntekijöille parempi suoja työelämässä kuin mitä nämä teidän esittämänne heikennykset ovat? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.19 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Voisin myös kysyä toisinpäin: Mitä ajattelette, hyvä oppositio, näistä nuorista ihmisistä, jotka ovat tällä hetkellä vailla työtä? Mitkä ovat ne keinot, joilla voidaan heidän polkuaan työelämään vahvistaa? [Vasemmalta: Leikkaatte nuorilta!]

Totta kai on niin, että näidenkin uudistusten jälkeen työntekijän turva säilyy edelleen vahvana. Hallituksen tekemät uudistukset ovat pohjoismaisella tasolla maltillisia, [Kokoomuksen ryhmästä: Juuri näin!] ne ovat oikeansuuntaisia, ne ovat hyvin perusteltuja. Me teemme kaikkemme, jotta tällä hetkellä vailla työtä olevat saisivat taas polun takaisin työelämään. Sen takia me teemme siis toimenpiteitä laajasti työmarkkinoilla.

Palveluiden puolella tulen tuomaan tulevana syksynä eduskunnan käsittelyyn oman esitykseni, joka antaa työllisyysalueille enemmän joustoa kohdistaa palveluita merkittävämmiin vaikka pitkäaikaistyöttömien tukemiseen. Pidän sitä hyvin järkevänä, jotta alueilla on taas enemmän työkaluja panostaa ennen kaikkea heihin, jotka tarvitsevat enemmän tätä julkista panostusta ja tukea.

Työ jatkuu, ja toimenpiteitä on tehty jo paljon [Puhemies koputtaa] ja tullaan tekemään vielä lisää. [Suna Kymäläinen: Tulee ristiriitaista vastausta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

16.20 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Työttömyys kasvaa, työpaikat vähenevät, työvoiman kysyntä vähenee. Hallitus ajaa lakeja, jotka entisestään lisäävät työvoiman tarjontaa, siis työttömyyttä. Näin tekee myös määräaikaisten työsuhteiden ja irtisanomisen helpottaminen. Kun irtisanomissuojaa ei ole, on työnantajalla rajaton valta käyttää työntekijöitä hyväksi ja heittää sitten pois.

Pääministeri Orpo, te olette työnantajien asialla, jopa mannekiini, hampurilaiskeisarin konsulentti. [Oikealta: Ohhoh!] Niistä piireistä ei työmarkkinapolitiikan oppia kannattaisi ottaa, vaikka maksettaisi. Teidän politiikkanne syventää taantumaa, heikentää kotimaista kysyntää, kun turvattuja työpaikkoja ja luottamusta tulevaan ei enää ihmisillä ole. Herää ihan vakava kysymys, onko hallituksella koskaan ollutkaan tavoitteena se 100 000 uutta työllistä. Joka tapauksessa hallitus on 50 000—80 000 työllistä miinuksella tästä tavoitteesta nyt. Olisiko aika vaihtaa neuvonantajia? [Välihuutoja oikealta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.21 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme edustaja Yrttiahon kanssa perustavanlaatuisella tavalla eri mieltä lähes kaikista asioista, [Naurua oikealta] muun muassa siitä, että jos haluamme uudistaa suomalaista taloutta, suomalaisia työmarkkinoita, suomalaista sosiaaliturvaa, alentaa työntekijöiden verotusta, niin kyllä se minun mielestäni on sitä, että ollaan työntekijöiden asialla. Me haluamme, että Suomessa on enemmän työntekijöitä. Me haluamme, että Suomessa jokainen työikäinen ja työkykyinen ihminen saisi mahdollisuuden päästä töihin ja voisi elättää omien kykyjensä mukaan omaa perhettään ja itseään omilla palkkatuloillaan, että siitä palkasta jää enemmän käteen. Mutta tämä ei, edustaja Yrttiaho, koskaan tule onnistumaan vain valtion toimin. Siihen tarvitaan se yksityinen sektori, siihen tarvitaan ne yritykset, [Oikealta: Kyllä!] siinä tarvitaan ne yrittäjät, jotka ottavat riskiä, jotta se yritys menestyy, jotta siellä on niitä työpaikkoja. Tässä ei ole mitään muuta tietä. Joskus on kokeiltu muuta, ei ole toiminut. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.22 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että me tarvitsemme Suomeen kipeästi uusia työpaikkoja ja lisää työpaikkoja. Yksityisellä sektorilla kaikkein suurin potentiaali on nimenomaan pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Mutta samaan aikaan — ja ymmärrän, että vasemmiston on vaikea tätä käsittää — on kuitenkin niin, että aina kun työntekijä rekrytoidaan erityisesti pieneen yritykseen — olen itsekin ollut pienyrittäjä aikoinaan — niin se on aikamoinen investointi ja se on aina myös riski. Siinä tilanteessa joutuu yrittäjä silloin miettimään, uskallanko sen palkkauspäätöksen tehdä. Ja jotta tämä riski olisi vähän kohtuullisempi, sen takia näitä uudistuksia tarvitaan.

Kysynkin ministeri Marttiselta: onko näiden molempien lakiesitysten, sekä henkilökoh- taista irtisanomista koskevan että määräaikaista työsuhteita koskevan lakiesityksen, tarkoituksena se, että yrittäjät pystyvät jatkossa hieman pienemmällä riskillä rekrytoimaan ja siten edesauttamaan sitä, että ihmiset pääsevät paremmin töihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä. [Hälinää vasemmalta — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

16.23 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Edustaja Satonen on tässä aivan asian ytimessä. [Välihuutoja — Naurua] — Hyvät kollegat, kannattaa kuunnella. Kun kerran kysytään salissa, niin antakaa myös ministereitten sitten vastata.

Kuten sanoin jo aikaisemmin, suuryrityksillä käytännössä on — niin kuin tiedetään, eikö näin? — suuret HR-osastot käytössä. He voivat käyttää kuitenkin eri tavalla työkaluja, mutta suomalaisella pienyrityksellä tai pk-yrityksellä, joita olen saanut tavata kansanedustaja-aikana ja nyt ministeriaikana satoja ympäri Suomea, ei, kuulkaa, ole kuin se yrittäjä ja työntekijä ja kenties toimistossa joku apukäsi, ja siellä on juuri se riski jokaisesta työntekijästä, joka palkataan yritykseen lisää, ollaan sitten Hämeenkyrössä, Porissa, Joensuuissa, missä vain ollaankaan. Nämä yritykset, joita on Suomessa valtava määrä ja joissa on myös potentiaalia työllistää ja kasvaa lisää, tarvitsevat lisää työkaluja, ja näiden yritysten tukemiseksi ja heidän kasvunsa vahvistamiseksi nämä uudistukset tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.25 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen saimme lukea Helsingin Sanomista, että hallitus aikoo seuraavaksi poistaa julkisen sektorin koulutuskorvauksen ja lakkauttaa työneuvoston sekä yhteistoiminta-asiamiehen. Kyse on jälleen mistäpä muusta kuin säästöistä. On kuitenkin hämmäntävää, miten hallitus jatkuvasti löytää nämä säästökohteet suomalaisten työelämästä ja osaamisen kehittämisestä. Tämä on lyhytnäköistä. Esimerkiksi koulutuskorvauksella on tuettu työnantajia, jotka järjestävät työntekijöille paikallisia koulutuksia ammatillisen osaamisen kehittämiseksi.

Arvoisa työministeri: Te olette jo lakkauttaneet aikuiskoulutustuen, leikanneet ammatillisesta koulutuksesta ja vapaasta sivistystyöstä. Miksi olette romuttamassa suomalaisten osaamista ja mahdollisuuksia oman osaamisen kehittämiseen ja uudelleen kouluttautumiseen muuttuvassa työelämässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.26 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Oli kuitenkin hyvä kuulla, että edustaja myönsi sen — ainakin siellä viitteessä — että Suomen julkisen talouden tilanne on synkkä. Sen takia, hyvät kollegat, myös työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla tehdään tällä hetkellä paljon tehostamistoimenpiteitä ja käydään läpi sitä, voidaanko näitä hallintotehtäviä järjestää toisella tavalla. Pelkästään siis yt-asiamiehen ja työneuvoston lakkauttamisen säästövaikutus vuositasolla on 200 000 euroa julkisia varoja. Näitä täytyy siis hakea joka puolelta, koska meidän velvollisuus on huolehtia siitä, että julkinen talous saadaan laitettua taas vastaavasti parempaan kuntoon. Sen takia nämä kaikki toimenpiteet tullaan tekemään.

Mutta haluan muistuttaa, hyvät kollegat, hyvät kansanedustajat: me käytämme edelleen merkittävän määrän julkisia varoja koulutuspolitiikkaan, työllisyyspolitiikkaan, suomalaisten työssä olevien ihmisten uudelleen kouluttautumismahdollisuuksiin, ja näitä polkuja kehitetään edelleen, [Puhemies koputtaa] vaikkakin taloustilanne on tällä hetkellä hyvin haastava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

16.27 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys kasvaa ja konkurssit lisääntyvät, ja julkisen talouden tilanne on heikko. Se näkyy myös nuorten asemassa. Korkeakoulu ei enää suojaa työttömyydeltä, ja pätkätyöt tosiaan ovat arkea. Samalla opiskelijoiden toimeentuloa heikennetään siirtämällä kaikki opiskelijat kesäksi toimeentulotuella. Myös ylivelkaantuminen lisääntyy, ja kesätöitä ei ole tarjolla. Yhtä paikkaa hakee 100—1 000 henkilöä, joten se tarkoittaa, että tosi moni jää ilman työtä. Puhuitte, ministeri Marttinen, että haluatte vahvistaa pk-yritysten asemaa ja uskoa yhteiskuntaan ja tulevaisuuteen, mutta itse haluaisin kyllä kysyä, että miten te haluatte vahvistaa näiden nuorten uskoa tulevaisuuteen tässä tilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.28 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Tässähän on kyse saman kolikon kääntöpuolesta, eikö näin? Kun suomalainen yrittäjä voi tarjota työtä, se nimenomaan tarjoaa silloin mahdollisuuksia muun muassa suomalaisille nuorille, jotka pääsevät sen kautta työn syrjään kiinni. Tässä taloustilanteessa on ollut erittäin valitettavaa, että muun muassa kesätyömahdollisuuksia on nyt ollut viime vuosina vähemmän tarjolla, ja vetoan myös työnantajiin siinä, että tulevaisuudessa yritykset kantaisivat myös omaa, laajempaa yhteiskuntavastuuta tarjoamalla laajasti näitä kesätyömahdollisuuksia nuorille, koska me kaikki tiedämme sen, miten tärkeää on päästä vaikka harjoitteluvaiheessa opintojen aikana kiinni niihin ensimmäisiin harjoittelujaksoihin tai jaksoihin työelämässä, ja sen takia on äärimmäisen tärkeä asia, että yritykset myös tunnistavat tämän puolen kaikinensa.

Hallituksen politiikan tavoitteena on luoda näkymää yrityksille kasvaa Suomessa, mikä tarjoaa siis lisää työmahdollisuuksia, ja se jos mikä hyödyttää suomalaisia nuoria. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Raskaaksi tulevia kustannuksia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

16.29 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun tässä kovasti puhutaan siitä, että ei ole työtä, ei ole työllisiä, [Eduskunnasta: Mutta työttömiä riittää!] suuresti kunnioittamani ministeri Rydman, voitteko hieman avata tilannetta? Kuinka paljon te olette saanut aikaiseksi Rauman, Turun ja Helsingin telakalle tulevia työpaikkoja? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.30 **Elinkeinoministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustajalle kysymyksestä.

Hallitus on tosiaan kollegiona tehnyt paljon töitä useilla eri sektoreilla, mutta telakka-sektori on hyvä esimerkki siitä, kuinka synkät pilvet ovat väistyneet ja aurinkoa näkyy kaikille näille telakoille. Kun aloitin kaksi vuotta sitten tässä hallituksessa elinkeinoministerinä, meillä oli kolme keskeistä telakkaa, jotka kaikki olivat tavalla tai toisella taloudellisissa vaikeuksissa. Helsingin telakka oli päätynyt venäläiseen omistukseen, siellä ei valmistettu laivoja ollenkaan. Turulla oli tunnetut vaikeutensa, ja Raumallakin oli vaikeuksia. Raumalla on päästy pitkälti omin voimin nykyiseen, huomattavasti parempaan tilantee-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

seen. Turun osalta kiinnitän huomiota siihen, että Saksassa telakka kaatui valtion ja osavaltioiden syliin. Meillä on tehty uudelleenjärjestelyitä, ja tilauskanta vaikuttaa erittäin vahvalta: työtä ja tulevaisuutta on meriteollisuuteen tiedossa. Helsingin telakka on saatu kätilöityä länsimaiseen omistukseen. On rakennettu ICE Pact -yhteistyö Kanadan, Yhdysvaltain ja Suomen välille. Kanadasta jäänmurtajatilauksia Suomeen Helsingin telakalle on jo tullut, [Perussuomalaisten ryhmästä: Loistavaa!] ja uskallanpa väittää, että ihan lähiaikoina [Puhemies koputtaa] olemme lähellä myöskin yhdysvaltalaisen tilausten osalta. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Parempaa kohden mennään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.31 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Puoliväliriihessä hallitus päätti poistaa työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksun verovähennysoikeuden. Päätös on kannanotto järjestäytymistä vastaan, ja se heikentää työntekijöiden turvaa ja työmarkkinoiden vakautta. [Sari Sarkomaa: Sen takia on hyvä, että työpaikkoja tulee!] Seitsemän kymmenestä suomalaisesta ei halua hallituksen puuttuvan ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeuteen. SDP ei myöskään hyväksy tätä poistoa.

Arvoisa työministeri, kun te aloititte tuoreen ministeripestinne, lupasitte kuunnella palkansaajia. Miksi te haluatte nyt heikentää suomalaista sopimusyhteiskuntaa ja palkansaajien järjestäytymistä? Aiotteko esittää ministerinä hallituksellenne, että tämä lakiesitys perutaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.32 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Kuten totesin jo aikaisemmin salissa, tämä hallitus ei peru tekemiään päätöksiä vaan valmistelee ne huolella ja antaa ne taas eduskunnan käsittelyyn.

Tässä nyt on tärkeää huomata myös se, hyvät kansanedustajat, että kokonaisuudessaanhan suomalainen palkansaaja hyötyy hallituksen tekemästä veropolitiikasta. Palkansaajan ostovoima vahvistuu, koska tiedämme sen, että korot ovat jo lähteneet merkittävään laskuun, reaaliansiot kasvavat ja samaan aikaan vielä hallituksen tekemä veropolitiikka tukee siis kaikkien palkansaajien vahvempaa ostovoimaa.

Itse ajattelen niin, että sillä vahvemmalla ostovoimalla kyllä on edelleen mahdollista maksaa sen oman liiton jäsenmaksu. Muistelen myös, että erään suuren suomalaisen median tekemässä gallupissa taisi olla niin, että aivan selkeä enemmistö vastaajista totesi, että tästä poistosta huolimatta he aikovat edelleenkin pysyä palkansaajaliikkeen jäseninä. En usko, että tällä tulee olemaan merkittävää vaikutusta järjestäytymisasteeseen, eikä sen heikentäminen myöskään ole missään tapauksessa [Puhemies koputtaa] hallituksen tavoitteena. [Suna Kymäläinen: Teidän pitää keksiä uusia keinoja, että pääsette siihen tavoitteeseen!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys puolustusmenojen rahoittamisesta (Hanna Räsänen kesk)

Suullinen kysymys SKT 99/2025 vp

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustan linja on, että puolustusmeno- ja tulee nosta. Niin Suomen kuin Naton pitää vahvistaa puolustustaan. Naton huippukokous pidetään nyt heti kohta juhannuksen jälkeen. Odotus on, että jopa viisi prosenttia jäsenmaiden budjetista käytetään tulevaisuudessa puolustukseen.

Meillä Suomessa on ollut tapana pyrkiä yksituumaisuuteen suurissa asioissa, etenkin ulko- ja turvallisuuspolitiikan asioissa. Se on vuosikymmenten mittaan osoittautunut kestäväksi tavaksi hoitaa ja toimia. Se on ollut itse asiassa meidän pienen maamme vahvuus, ja se on myös meidän voimavara. Myös puolustusmenojen nosto pitäisi valmistella ja päättää yhdessä. Kyse on todella suuresta summasta rahaa samalla, kun taloutta joudutaan laittamaan kuntoon. Keskustan linja on, että myös hyvinvointiyhteiskunnasta on pidettävä huolta. [Jani Mäkelä: Eiks Kaikkonen ole puhunut teille, eiks Kurvinenkaa ole puhunut teille?] Parasta olisi, että yhteiset linjat sovittaisiin ennen Naton huippukokousta. Kuitenkaan näin ei ole nyt tehty. Kysynkin hallitukselta: miten aiotte hoitaa tätä isoa asiaa jatkossa, ja aiotteko ottaa [Puhemies koputtaa] myös opposition mukaan valmisteluun? [Antti Kurvinen: Tämä on aivan ydinkysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.35 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin aloittaa ja mielellään puolustusministeri täydentää. Erittäin tärkeä asia. Nyt kaikkein isoin kysymys tässä on se, että tässä salissa niiden parlamentaaristen keskustelujen perusteella, joita on käyty, ei löydy tahoja, joka vastustaisi määrärahojen nostoa tai sitä, että olemme Nato-jäsenyyden myötä hyväksyneet sen, että Suomi täyttää sen, mitä Natossa yhdessä päätetään uhkaperusteisesti, ja sieltä tämä viisi prosenttia tulee.

Mutta sitten tästä rahoituksesta, kun siitä on niin paljon puhuttu: Se on toinen kysymys, ja on jokaisen hallituksen edessä tehdä valinnat, mutta ne rahoituksen tavat ovat samat kuin kaikissa muissakin meidän valtion menoissa. Ne ovat työllisyys, talouden kasvu ja siitä syntyvät verotulot. Ne voivat olla leikkaukset muualta, jos rahat eivät riitä. Se voi olla verojen korotuksia tai se voi olla velkaa tai se voi olla EU:n yhteisiä panostuksia. Eri puolueilla on näistä asioista erilaisia näkemyksiä. Esimerkiksi hallitus ei kannata veronkorotusten linjaa. [Puhemies koputtaa] Me ollaan osoitettu, että me voidaan tehdä priorisointeja. Mutta tämä on toinen kysymys. [Puhemies koputtaa] Tärkeintä on se, että tässä salissa ollaan yksimielisiä siitä, että me täytämme sen, [Puhemies koputtaa] mitä Nato päättää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, pääministeri. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

16.36 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nato-huippukokouksessa määritellään tuo uusi puolustusmäärärahojen taso, ja keskusta kannattaa sitä, että turvallisuuteen ja puolustukseen satsataan.

Mutta arvoisa pääministeri ja hyvä hallitus: Se, miksi me tätä asiaa peräänkuulutamme, on se, että me olemme tottuneet tekemään isoja turvallisuus- ja puolustuspoliittisia ratkaisuja yhdessä, parlamentaarisesti yli puoluerajojen. Olisi erittäin valitettavaa se tilanne, että puolustusmäärärahoja ruvettaisiin asettelemaan vastakkain yhteiskunnan muiden toimintojen kanssa niin, että kansalaisille muodostuu väärä käsitys siitä, mikä on turvallisuuden ja puolustuksen merkitys meidän yhteiskunnallemme.

Me puhumme paljon kriisinsietokyvystä, ja se on sitä, että jokainen suomalainen kokee tämän maan puolustamisen arvoiseksi maaksi, ja se tarkoittaa sitä, että on myös ymmärrys siitä, mitä meidän määrärahoillamme tehdään. Meidän pitää välttää nyt vastakkainasettelua ja parantaa kriisinsietokykyä.

Kysyn teiltä, arvoisa pääministeri, kuinka huolehditaan siitä, että kansalaiset pysyvät mukana tässä keskustelussa, ja siitä, että he ymmärtävät, kuinka me [Puhemies koputtaa] näitä määrärahoja tulevaisuudessa käytämme? [Suna Kymäläinen: Hyvä kysymys! Leikataan köyhiltä lisää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.37 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin siihen, miten kansalaiseen vaikuttaa sitoutuminen määrärahojen käyttöön puolustukseen: Sen viestinhän pitää lähteä myös täältä. Ollaanko me yksituumaisesti valmiita tekemään se, mikä Natossa ja Suomen puolustushallinnossa on suunniteltu, tarpeeksi Suomen puolustukselle suhteessa Venäjään ja heidän kumppaneiden muodostamaan uhkaan tulevina vuosina?

Nyt on tehty viimeisen parin vuoden aikana se suunnitelma, mitä joukkoa ja kalustoa Nato-maat ja myös Suomi tarvitsevat uskottavan puolustuksen tarpeisiin, ja se hintalappu on kova. Se on julkaistu. Se Naton pääsihteerin tekemä esitys muutamia viikkoja ennen puolustusministerikokousta tuli pikaisella aikataululla jäsenmaille. Kanta piti muodostaa. Sen takia järjestettiin lukuisia palaverieita, joissa informoitiin puolueita [Välihuutoja vasemmalta ja keskustasta] siinä aikataulussa, joka on tarjolla. Olikin ilo myös kuulla, että valtaosa puolueista kannattaa tätä. Kanta piti muodostaa. [Puhemies koputtaa — Keskustasta: Ei pidä paikkaansa!] Ei ollut sellaista vaihtoehtoa, että Suomi lähtee kaatamaan tätä hanketta. [Puhemies koputtaa] Sen takia oli erittäin tarpeellista, että useat puolueet ilmoittivat kannattavansa. Keskustelua jatketaan, mutta pyydän myös [Puhemies: Kiitoksia!] tälle ymmärrystä. [Anne Kalmari: Onko noussut värisuora päähän? Ei hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Pyydän myös muistamaan minuutin aikarajoituksen. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.39 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ja kiitos hallitukselle siitä, että te olette todella pitäneet eduskuntapuolueita varsin hyvin ajan tasalla. [Perussuomalaisen ryhmästä: Niin!] Ongelma ei ole ollut informoinnissa, vaan ongelma on ollut parlamentaarisen prosessin puutteessa, yhdessä sopimisessa ja päätöksenteossa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Kun peräänkuulutimme parlamentaarista sopua Naton puolustusmenotavoitteesta, yksi hallituksen vastaväitteistä oli se, että on vaikea parlamentaarisesti käsitellä kesken olevia neuvotteluja. Nyt on kuitenkin niin, että meillä on eduskunnassa voimassa oleva järjestely, jolla pystytään juurikin ottamaan kantaa kesken oleviin neuvotteluihin silloin, kun ne tapahtuvat Euroopan unionissa, eli suuri valiokunta.

Kysyisin hallitukselta: Kun nyt huippukokous aikanaan puolustusmenotavoitteen pian lukitsee, niin miten näette tästä eteenpäin katsoessa? Olisiko paikallaan eduskunnassa kehittää jokin pysyvä etukäteismenettely, jolla voitaisiin eduskunnassa käsitellä Naton neuvotteluasetelmia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.40 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti ihan hygieniasyistä en ota kantaa siihen, miten eduskunta järjestää omat toimintansa, mutta on päivänselvää, että puolustuspoliittikka kuuluu selkeänä yksinomaisena toimivaltuutena eduskunnan ja hallituksen väliseen toimivaltaan, ja tälle asialle pitää olla myös laaja hallitus—oppositio-rajat ylittävä yhteinen ymmärrys. Sen takia tästä käydään, kuten perinteisiin kuuluu, aikataulujen raameissa mahdollisimman laajaa parlamentaarista keskustelua. [Vasemmalta: Niin, jälkikäteen!]

Meillä on perinne, että puolustusselonteoissa, joiden valmistelu kestää keskimäärin kaksi vuotta, käydään aina tästä kansallisesta yksituumaisuudesta parin vuoden aikana tämä prosessi. Nyt oli muutamia viikkoja aikaa. [Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!] Sen takia joudumme tässä menemään nopeammin. Jos puolueilla on tukea tälle puolustuksen kyvyn nostolle — mille luulin, että on, tilanne on sen verran vakava Euroopassa — niin kannustan myös ymmärrykseen tässä prosessikysymyksessä. Pienen maan pitää kyetä toimimaan myös ripeästi, [Puhemies koputtaa] ja tässä on tehty aikataulujen suhteessa parhaamme. [Puhemies koputtaa] Syksyllä tullaan myös järjestämään tästä perusteellista parlamentaarista prosessia vielä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.41 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Effekterna av Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina syns på säkerhetsläget i Östersjön. Rysslands skuggflotta och kabelsabotage har väckt oro hos många. Finland ska så klart fortsättningsvis göra sitt yttersta för att stärka sin egen beredskap, finländarnas resiliens och också stödja Ukraina, och förstås krävs förhöjda försvarsanslag för det.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten merellisten toimijoiden osaaminen on huippuluokkaa. Itämeren turvallisuustilanne on kuitenkin muuttunut Venäjän iskettyä Ukrainaan, ja Itämeren turvallisuuspoliittinen merkitys korostuu päivä päivältä. Samalla Suomi on logistiikan näkökulmasta saari, sillä olemme riippuvaisia Itämeren yhteyksistä.

Kysyn, arvoisa ministeri Häkkänen: miten varmistamme, että Puolustusvoimilla on valmius reagoida ja valmistautua muuttuneisiin olosuhteisiin Itämerellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

16.42 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen lähialueen turvallisuusympäristö on edelleen kohtuullisen rauhallinen. Itämerellä Venäjällä on jonkin verran aktiviteetti lisääntynyt. Ei ehkä voi sanoa, että sotilaalliset jännitteet ovat varsinaisesti lisääntyneet, mutta Venäjän aktiviteetti on lisääntynyt, samoin myös ilmatilan osalta. Eli Venäjällä on edelleen hyvin aktiivista toimintaa. Samoin tietysti maarajan puolella heidän läntisen sotilaspiirinsä vahvennustoiminnot etenevät. Eli me varaudutaan siihen, että Ukrainan sodan päättymisen jälkeen Venäjällä on kyky ja resurssit vahvistaa toimintoja niin Itämeren alueella kuin sitten tuolla maaraja-alueilla.

Suomella on erittäin hyvät kyvykkyydet maan kokoon nähden. Tarvitsemme tietysti liittolaisten vahvaa toimintaa, ja nämä kaikki hankkeet etenevät tällä hetkellä oikeassa aika-aulussa. Harjoitustoiminta on vilkasta, ja kykenemme valvomaan maa-, meri- ja ilma- aluetta ja kyberalueita meidän omillakin kyvyillä aika kattavasti tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.43 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin sanottu, keskusta tukee Suomen puolustuksen vahvistamista. Muun muassa talvisodan opetus oli se, että mitä vahvemmin koko kansa, kaikki eri kansalaispiirit, ovat mukana Suomen puolustuksen vahvistamisessa ja rakentamisessa, sitä vahvempia ovat myös kansa ja sen puolustuskyky.

Mitä tulee näihin puolustusministerin mainitsemiin tilaisuuksiin eduskuntaryhmille, niin ne ovat käsittääkseni olleet pelkkiä informaatiotilaisuuksia, eivät todellista eduskunnan osallistamista, saati parlamentaarista prosessia.

EU-budjetin valmistelussa valtiovarainministeriöllä on hyvin keskeinen rooli, ja olisin kysynyt nyt hallitukselta, kun näitä todella isoja, vuosia ja vuosikymmeniä eteenpäin vaikuttavia taloudellisia sitoumuksia Suomi tekee Naton suuntaan, olisin kysynyt teiltä, arvoisa valtiovarainministeri: kuinka valtiovarainministeriö on ollut tässä prosessissa mukana osana tätä Nato-määrärahatavoitteiden valmistelua, ja kuinka tämä on kytketty Suomen valtiontalouden valmisteluun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.45 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeriö on koko prosessin ajan tehnyt yhteistyötä puolustusministeriön kanssa. Tämä on käynyt normaalin valtioneuvoston talouspoliittisen prosessin läpi, ja kaikki päätökset on tehty erittäin läheisessä yhteistyössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

16.45 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vahva puolustus ja maanpuolustustahto ovat tärkeämpiä kuin vuosikymmeniin. Suomi on tehnyt paljon, kiitos eduskunnan. Olemme huolehtineet varautumisesta, asevelvollisuudesta ei ole luovuttu, olemme liittyneet Natoon, rajaturvallisuuslaki on säädetty ja Ottawan sopimuksesta irtautuminen on hyvässä vauhdissa — tänään puolustusvaliokunta sai lausuntonsa asiasta valmiiksi. Pelotteen vahvistaminen ja varautuminen on aina edullisempaa kuin mahdollisen kriisin kustannukset niin taloudellisessa kuin henkisessä mielessä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Kysyn valtiovarainministeri Purralta: mitkä ovat ne taloudelliset realiteetit ja mahdollisuudet turvata myös jatkossa puolustukseen tulevat investoinnit? Toinen kysymys liittyy siihen, että mikäli Haagin kokouksessa hyväksytään tämä viisi prosenttia, josta 1,5 prosenttia pitäisi olla ikään kuin kovan ytimen ulkopuolella, voidaananko niitä käyttää huoltovarmuuteen, väestönsuojeluun ja missä määrin liikenteen uudelleeninvestointeihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.46 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että eduskunta keskustelee kyselytunnilla tästä valtavan tärkeästä asiasta. On myös erittäin hyvä, että se liitetään tähän koko julkisen talouden ja valtiontalouden tilaan, koska tässä prosenttikeskustelussa, jota nyt Naton piirissä käydään, helposti varsinkin kansalaiselta, joka näiden asioiden parissa ei ole, unohtuu se, että puhutaan erittäin merkittävistä miljardeista.

Siitä huolimatta, että tässä salissa on erittäin laajaa yhteisymmärrystä siitä, että tämä on välttämätöntä, tämä kuuluu valtion ydintehtäviin ja meidän pitää kaikissa oloissa kyetä suojaamaan turvallisuus ja suvereniteetti, me puhumme tulevaisuudessa merkittävistä lisätarpeista paitsi puolustukseen myös sosiaali- ja terveydenhuoltoon tilanteessa, jossa meidän valtiontalous ja julkinen talous ovat edelleen hyvin heikossa kunnossa. Samaan aikaan kokonaisveroasteen nostaminen ei liene sellainen toimi, jota ainakaan tällaisen niukan kasvun oloissa haluttaisiin edistää, joten on päivänselvää, että samanlainen tiukka taloudenpito, priorisointi ja [Puhemies koputtaa] kaiken lisäpanostuksen laittaminen siihen, että maahan saadaan aitoa talouskasvua, on täysin välttämätöntä. Toivottavasti tämä eduskunta jakaa tämän ymmärryksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.48 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri osuu juuri oikeaan kysymykseen, eli siihen, miten kaikki pidetään mukana. Me täällä peräänkuulutamme sitä, että käymme keskustelua hallituksen ja opposition kanssa, jotta me pystymme pitämään huolen Suomen turvallisuudesta ja toisaalta huolehdimme myös siitä maanpuolustuskyvystä ja maanpuolustustahdosta. Se tarkoittaa sitä, että kun täällä tehdään yhteistyötä, niin myös suomalaiset näkevät, että silloin myös kaikista heistä huolehditaan, eli siinä kun huolehditaan ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, niin huolehditaan myös vanhustenhoidosta, huolehditaan myös koulutuksesta tai vaikka terveydenhuollosta.

Valtiontalouden tilanne on todella heikko, ja valitettavasti tämä hallitus ei ole onnistunut toteuttamaan niitä lupauksia. Nyt pääministeri on sanonut, että kyllä talouskasvu ei asiantuntijoiden mukaan riitä. Siksi tarvitaan keskustelua myös hallituksen ja opposition kanssa, miten tämä todella rahoitetaan. Eli mikä on hallituksen näkemys: miten näihin puolustuksen tuleviin vaatimuksiin vastataan, [Puhemies koputtaa] ja miten te nyt aiotte käydä keskustelua yli hallitus—oppositio-rajojen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

16.49 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsä se on... No, en sano. Vastasin tähän jo aikaisemmassa puheenvuorossani, mutta toistan: Siis ei tietenkään pelkkä talouskasvu riitä tässä tilanteessa, jos meillä on valtavasti alijäämäinen julkinen talous, kattamaan näitä menoja, se on aivan selvä, mutta se on paras tapa. Kaiken muunkin rahoittamiseen paras tapa on se, että suomalaisilla on töitä ja valtio saa verotuloja. Mutta jos tämä ei riitä, niin silloin ne keinot ovat siis priorisointi, leikkaaminen muualta, se on verotuksen kiristäminen, josta nyt erityisesti en henkilökohtaisesti pidä, se on lisävelanotto tai sitten se on Euroopan unionin jonkinlaiset [Antti Kurvinen: Tuleeko parlamentaarinen prosessi?] rahoitusvälineet.

Nämä ovat asioita, joista me käymme koko ajan keskustelua. Se on aivan samaa keskustelua kuin se, mistä me saamme ne lisämiljardit, mitä me tarvitsemme niiden sosiaali- ja terveyspalveluiden hoitamiseen, millä me rahoitamme kasvavat korkokulut. Tämä on jokaisen hallituksen edessä tästä eteenpäinkin. Mutta minusta nyt, kun puhutaan viestistä suomalaisille, pitää kiinnittää huomiota siihen, että tämä sali on lähestulkoon yksimielisesti antanut tukensa sille, että siihen Naton viiteen prosenttiin Suomen pitää mennä mukaan. [Puhemies koputtaa] Ajatelkaa tilannetta, [Välihuutoja] että me Venäjän rajamaana menimme sinne kokoukseen sanomaan, että ei tämä kyllä meille käy. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys eheytyshoitojen kieltämisestä (Bella Forsgrén vihr)

Suullinen kysymys SKT 100/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.50 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa puhemies! Vihapuheen lisääntymistä, väkivallan uhkaa, pelkoa oman identiteetin paljastumisesta, hiljentämistä — tätä on arki yhä enemmän sateenkaari-ihmisille anti-gender-liikkeen maailmanlaajuisen vahvistumisen myötä. Myös Suomessa sateenkaari-ihmisten ilmoittamien viharikosten määrä on kasvussa.

Vietämme Pride-kuukautta tällä hetkellä. Tasa-arvon edistämiseksi ja anti-gender-liikkeen vastustamiseksi me tarvitsemme kuitenkin tekoja vuoden jokaisena päivänä. Valitettavasti hallitus ei näitä toimia edistä. Hallitusohjelma ei sisällä ainuttakaan erityistä kirjausta sateenkaari-ihmisten ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Hallitus ei myöskään ole ryhtynyt eduskunnan tahdon mukaiseen lainvalmisteluun eheytyshoitojen kieltämiseksi lailla. Kysyisinkin teiltä, pääministeri Orpo: millä valtuudella hallitus kävelee eduskunnan yli, kun ei vie eheytyshoidot kieltävää kansalaisaloitetta eteenpäin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.52 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeri ei ole paikalla, mutta toki vastaan.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Ensinnäkin tasa-arvo, ihmisten yhdenvertaisuus ja jakamaton ihmisarvo ovat suomalaisen yhteiskunnan peruskulmakiviä, ja niistä pitää huolehtia. Nämä löytyvät kyllä hallitusohjelmasta. Sen lisäksi me olemme yhdessä hyväksyneet tässä salissa yhdenvertaisuusohjelman, ja sitä hallitus panee toimeen. Sillä halutaan päästä tilanteeseen, että Suomessa yhdenkään ihmisen ei tarvitse pelätä, ei joutua syrjityksi, ei seksuaalisen suuntautumisen, ei taustansa, ei ihonvärinsä, ei minkään vuoksi, [Antti Kurvinen: Onko perussuomalaiset samaa mieltä?] vaan kaikki ovat tasa-arvoisia, ja tämä pitää pitää. Se on Suomen suuri arvo.

Mitä tulee kansalaisaloitteeseen, niin aivan normaaliprosessissa hallituksen on vastattava eduskunnalle tähän, ja me tullaan käymään tämä asia läpi. Oikeusministeri ei ole paikalla, mutta tämä on normaalijärjestys. [Antti Kurvinen: Onko koulutuksessa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sallin yhden lisäkysymyksen tähän aiheeseen. Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.53 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhutaan todella tärkeästä asiasta, ja valitettavasti on niin, että vihapuhe on lisääntynyt tässä maassa myös hallituksen toimien takia. On erittäin valitettavaa, että kun esimerkiksi tasavallan presidentti Stubb ja hänen puolisonsa ovat Priden suojelijoita, niin hallituspuolueen edustaja hyökkäsi tätä vastaan. Tämä antaa erittäin ikävän signaalin tietenkin myös hallituksen sisältä, että presidentin näin hienoa toimintaa ei arvosteta.

Haluaisinkin kysyä pääministeri Orpolta: Mitkä ovat ne konkreettiset teot ja toiminnot, joita te teette sateenkaariväestön eteen ja sen eteen, että kaikki nämä ihmiset tuntisivat itsensä tervetulleiksi tähän maahan ja että he voisivat elää turvallista elämää? Erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta tilanne on tällä hetkellä todella huolestuttava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.54 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitä en todellakaan ilolla katsonut, että presidentin valintoja arvioidaan ja arvostellaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on sananvapautta!]

Mitä itse asiaan tulee, niin toistan edelleenkin sen, että Suomi pitää pitää tasa-arvoisena maana, yhdenvertaisena maana, ja meidän vähemmistöistä pitää huolehtia. Heidän ihmisarvostaan ja heidän oikeuksistaan pitää pitää tässä maassa huolta. Jokaisella on oikeus Suomessa tuoda näitä asioita esille, ja arvostan ihmisiä ja liikkeitä, jotka näin tekevät. [Sanna Antikainen: Nimenomaan!] Samaan aikaan todella toivon, että me pystymme keskustelemaan näistä asioista myöskin ilman kiihkoa, kuunnellen toisiamme ja ymmärtäen toisiamme, eikä myöskään rakentaen aina vastakkainasettelua. [Sanna Antikainen: Alleviivaten ”ymmärtäen”!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys maahanmuuton kokonaiskustannuksista (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 101/2025 vp

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Eilen tässä salissa käsiteltiin julkisen talouden suunnitelmaa, ja nyt onkin hyvä hetki nostaa käsittelyyn yksi miljardiluokan talouden asia, jota ei ole selvitetty koskaan Suomessa tai yhdenkään hallituksen aikana. Puhun maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Näitä maahanmuuton aiheuttamia kokonaiskustannuksia ei ole koskaan selvitetty Suomessa, eikä niiden suuruutta tiedä yksikään ministeri, kansanedustaja tai virkamies. Mielestäni tämä on täysin käsittämätöntä ja myöskin veronmaksajia kohtaan vastuutonta.

Vastikään Alankomaissa selvitettiin maahanmuuton kokonaiskustannukset, ja siellä järkyttiin niiden suuruudesta. Mikäli Alankomaiden kustannukset suhteutetaan Suomen olosuhteisiin, niin maahanmuutto maksaa meille useita miljardeja euroja vuodessa. Tässä taloustilanteessa tämä on mielestäni aivan järkyttävää touhua. Vaikka maahanmuuton kokonaiskustannusten selvittäminen [Puhemies koputtaa] ei ole hallitusohjelmassa, kysyn kuitenkin: aiotteko selvittää nämä kustannukset tämän hallituskauden aikana tai laittaa [Puhemies koputtaa] edes kustannusten selvityksen alulle, [Puhemies: Kiitoksia!] ja jos ete, niin miksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt aika on käytetty. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.56 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyjä on aivan oikeassa. On aika merkillistä, että tässä maassa ei ole kyetty valtiollisella tasolla tätä kokonaisuutta selvittämään, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] kuten on tehty useissa muissa eurooppalaisissa maissa. Kun budjettikirjaa katsoo, niin ne kulut, jotka siellä osuvat momenteille — kuten kotouttaminen tai vastaanottotoiminta — ovat kyllä pieni murto-osa siitä kokonaiskustannuksesta, joka maahanmuutosta syntyy. [Sanna Antikainen: Juuri näin!]

Voinkin nyt ilokseni kertoa, että VATT nimenomaan käynnistää ja on käynnistänyt tällaisen tutkimuksen, jossa pyritään haarukoimaan nämä kaikki kustannukset. [Sanna Antikainen: Hienoa, mahtavaa!] Tämä toimeksianto on valtiovarainministeriön toimesta tuossa keväällä laitettu eteenpäin, ja toivottavasti mahdollisimman pian saamme näitä lukuja ulos. Se on kyllä myös kansalaisille, uskoisin, erittäin silmiä avaavaa. [Petri Huru: Me perussuomalaiset taidettiin tämäkin hoitaa!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys oppimisen tuen uudistamisesta (Jaana Strandman ps)

Suullinen kysymys SKT 102/2025 vp

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten viesti on selvä: koulun pitää olla turvallinen paikka, [Välihuutoja vasemmalta] jossa lapset voivat keskittyä oppimiseen ja saavat tukea, kun sitä tarvitsevat. Tämä hallitus tunnistaa koulujen ja nuorten ongelmat eikä hyssyttele niitä. Jengirikollisuuden kitkemiseen on ryhdytty, ja vastenmielinen nöyryyttäminen, jossa kiusaajat kuvaavat uhrejaan videolle, muuttuu rangaistuksen koventamisperusteeksi. Hallitus myös kielsi kännyköiden käytön oppitunneilla. Haastavasta taloustilanteesta huolimatta olemme saaneet paljon hyvää aikaan, jopa 200 miljoonaa euroa lisää rahaa kouluihin ja oppimisen tuen parantamiseen. Tämä on oikea suunta, johon me perussuomalaiset haluamme suomalaista koulua ohjata.

Arvoisa opetusministeri, miten varmistetaan, että nämä hyvät uudistukset, kuten oppimisen tuki, todella jalkautetaan jokaiseen kuntaan ja annetut lisäpanostukset menevät sinne, minne ne on tarkoitettu, eli tuen parantamiseen koulujen arjessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.59 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Strandman toteaa ihan oikein, että panostamme merkittävästi perusopetukseen, peruskouluun, tämän hallituskauden lopulla. Rahoitusta on kasvatettu 200 miljoonalla, mikä on merkittävä arvovalinta tässä haastavassa tilanteessa. Kun koululaiset ansaitun kesäloman jälkeen palaavat kouluun elokuussa, he palaavat toivottavasti hieman rauhallisempaan kouluun. On paremmin rauhaa tehdä töitä tunneilla, kun kännykät on jätetty laukkuihin tai säilöön. On hieman enemmän aikaa paneutua niihin perustaitoihin, kun alakoulussa on lisätunteja äidinkielessä ja matematiikassa.

Ja ihan kuten nostatte esille, oppimisen tukeakin vahvistetaan. Se on pelkästään itsessään 100 miljoonan euron panostus. Meillä on vahvat, ohjaavat tekijät rahoituksen ohjaamisessa kouluun asti. Mutta on toki niin, että valtaa on myöskin sitten paikallisilla päättäjiä, joten nyt kannattaa olla valppaana siinä omassa kunnassa, varmistaa, että rahat varmasti ohjautuvat kouluun asti, pulpettiin asti. Opetushallituksen suunnasta tulee tietenkin ohjeistusta. Opetussuunnitelmiakin on päivitetty, nämä asiat huomioon ottaen. Mutta kehotan kaikkia paikallisia päättäjiä nyt varmistamaan, että omassa kotikunnassakin se liikumavara, joka käytetään, käytetään viisaasti ja että esimerkiksi nämä lisätunnit ihan täysimääräisesti laitetaan sinne koulun penkille asti, ettei tässä sitten yritetä luistaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

3. Ilmoituksia

3.1. Vaalien toimittaminen

Edustajantoimesta 12.6.2025 lukien vapautetun Ilmari Nurmisen tilalle on valittava jäsen sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Valiokunnan täydennysvaali toimitetaan perjantaina 13.6.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.6.2025 kello 10.

4. Lauri Lylyn vapautuspyyntö talousvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 44/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 13.6.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.6.2025 kello 10.

5. Aki Lindénin vapautuspyyntö tarkastusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 45/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 13.6.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.6.2025 kello 10.

6. Ilmari Nurmisen vapautuspyyntö Kansaneläkelaitoksen valtuutetuista

Vapautuspyyntö VAP 46/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 13.6.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.6.2025 kello 10.

7. Suna Kymäläisen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 47/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 13.6.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.6.2025 kello 10.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta ja uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä annetun lain 7 §:n 7 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan biopolttoaineita, bionesteitä ja biomassapolttoaineita koskevaa lakia sekä kumotaan yksi säännös uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä annetusta laista. Kyse on ennen kaikkea teknisestä mutta erittäin tärkeästä lainsäädäntöuudistuksesta. Tämän esityksen tavoitteena ei ole perääntyä ympäristövastuustamme. Tavoitteena on saattaa Suomen lainsäädäntö vastaamaan EU:n uusiutuvan energian direktiivin RED kolmosen vaatimuksia ja turvata se, että uusiutuvat polttoaineet lasketaan jatkossakin osaksi Suomen ilmastotavoitteita ja -velvoitteita.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiuudistus ei ole yksittäinen toimi vaan osa laajempaa siirtymää kiertotalouteen. Kiertotalous ei ole tulevaisuuden idea tai jotain kaukaista. Se on jo käynnissä oleva todellisuus, jota meidän tarvitsee yhä voimakkaammin edistää. Siksi meidän on lainsäädännössä mahdollistettava, että kaikki käytössämme olevat raaka-aineet kiertävät tehokkaasti, vastuullisesti ja kestävästi. Uudistus tuo mukanaan muutoksia, joilla tämä mahdollistetaan.

Esityksen mukaan kansallisella järjestelmällä voitaisiin jatkossa osoittaa myös muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden vaatimustenmukaisuus. Tällaisia ovat esimerkiksi vetypohjaiset polttoaineet, jotka ovat tärkeä osa puhdasta siirtymää. Tämä lisää luottamusta markkinoilla ja vauhdittaa uuden teknologian käyttöönottoa niin liikenteessä kuin teollisuudessa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää esitystä perusteltuna ja välttämättömänä. Talousvaliokunta nostaa esiin, että RED kolmosen direktiivin kestävyyskriteerien täyttäminen on edellytys sille, että biopolttoaineet voidaan laskea mukaan EU:n ja Suomen uusiutuvan energian tavoitteisiin. Lakia muutettaessa on myös meidän velvollisuutemme seurata, ettei esitys lisää kohtuutonta hallintoa pienemmille tai uusille laitoksille, sillä tämä ei edistä kestävä kasvua. Siksi esityksessä on huomioitu pienet laitokset säätämällä tarpeellisia poikkeuksia ja tarkastelemalla mahdollisuutta kevennettyihin todentamismenettelyihin tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Meidän on rakennettava sellaista energiajärjestelmää, joka ei perustu ylikulutukseen eikä jätä tulevia sukupolvia maksumiehiksi. Tämä laki on osa sitä raken-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

nustyötä. Siinä on kysymys energian kestävydestä, luonnon monimuotoisuudesta ja huoltovarmuudesta, mutta ennen kaikkea siinä on kyse viisaasta raaka-aineiden, resurssien käytöstä. Meillä Suomessa on kyky, tahto ja teknologia hyödyntää sekä biologisia että synteettisiä uusiutuvia polttoaineita vastuullisesti. Nyt me luomme sille selkeät ja kansainväliset vaatimukset täyttävät pelin säännöt. Tämä laki on selkeä viesti siitä, että Suomi uskoo kiertotalouteen, sen vastuullisuuteen ja energian käyttöön ja tulevaisuuden rakentamiseen. Me teemme työtä tulevaisuuden vuoksi, emme itsellemme vaan lapsillemme ja lastenlapsillemme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.07 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tiedän, että olen tämän sanonut täällä usein, mutta on pakko ihmetellä sitä sanojen ja tekojen ristiriitaa, mitä on hallitusohjelmassa ja hallituksen teoissa. Hallitusohjelmassa halutaan erinomaisin tavoittein edistää ”biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä”. Tähän mennessä, hyvä hallitus, olette toimineet täsmälleen päinvastoin.

Nyt käsittelemme lakia, jonka tarkoituksena on varmistaa, että erilaiset biopolttoaineet ja -nesteet tuotetaan kestäväällä tavalla. Lakiesitys liittyy EU-lainsäädännön toimeenpääntöön. Uuden lain myötä myös sahalaitokset, jotka ovat kooltaan 7,5—20 megawattia, joutuvat niin sanotun todentamismenettelyn piiriin. Eli kun nämä sahat kuivaavat lämpölaitoksessaan puutuotteitaan, ne joutuvat todentamaan, että polttoaineena käytetty kuori, puru ja hake on kestävästi tuotettua. Tämähän on täysin arkijärjen vastaista ja kallista. Se maksaa ensimmäisenä vuonna 13 500 euroa per yritys ja jatkossa joka vuosi noin 7 000—8 000 euroa. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] Siksi esitämme, että hallitus valmistelee viipymättä kevyemmän todentamismenettelyn alle 20 megawatin laitoksille. Samalla ihmetelen, miksi näin ei ole jo tehty, koska siihen olisi ollut täydet mahdollisuudet.

Arvoisa puhemies! Osana tätä lakiuudistusta hallitus myös esittää, että kokonaislämpöteholtaan alle kahden megawatin laitosten hallinnollista taakkaa kevennetään siten, että niiden ei tarvitse tehdä todentamista. Tässä on vain yksi pieni ongelma. Siis tämä ei koske biokaasulaitoksia, joita valtaosaltaan nämä kahden megawatin laitokset ja sitä pienemmät ovat. Maatilojen biokaasulaitokset joutuvat kestävyys todentamiseen, jotta saavat verohyödyn, ja tässä on kyse päätöksestä, jonka hallitus ihan itse teki reilu vuosi sitten.

No, entäs Ruotsissa? Ei veroseuraamuksia maatilojen biokaasulaitoksille, ei todentamisvaatimusta. Viime vuoden lopulla Euroopan komissio vahvisti sen, minkä olin jo käsitellyssä talousvaliokunnassa tuonut esille, että tämä todentaminen ei ole välttämätöntä. Nimitäin Euroopan komissio vahvisti Ruotsille sen, että maatilatasoisten biokaasulaitosten verovapaus on EU:n valtiontukisääntöjen mukainen. Eli Ruotsissa ja useimmissa EU-maissa maatilojen biokaasutuotanto on verotonta. Meillä ei, ja samalla hallitus on itse tehnyt tyhjäksi omat hyvät kirjauksensa biokaasun tuottamiseen liittyen.

Jätimme lakialoitteeseen vastalauseen ja kolme lausumaehdotusta, jotka saivat hallituspuolueiden edustajiltakin myönteisen palautteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.10 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on ilmaston ja luonnon kannalta vakavasti puutteellinen. Metsäbiomassasta tuotettujen polttoaineiden kestä-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

vyyden arvioinnille on asetettu nyt erittäin löysät kriteerit. Metsäbiomassaa ei rajata riittävän vahvasti tosiasiallisesti kestäviin jakeisiin. Hallitus jatkaa siis näin täysin kestäättömän puunkäytön ja hakkuiden mahdollistamista. Tämä tarkoittaa, että hiilinieluja ei saada elpymään ja luonnon monimuotoisuus tulee jatkamaan hupenemistaan. EU:n uusiutuvan energian direktiivi edellyttää, että biomassan käyttö on linjassa niin jäsenvaltioiden kansallisten ilmastosuunnitelmien kuin EU-tasolla asetettujen maankäyttösektorin velvoitteiden kanssa. Yksinkertaisesti sanottuna Suomessa näin ei ole. Itse asiassa me olemme kaukana maankäyttösektorin ilmastotavoitteista, ja hallituksen esitys tarjoaa nyt nolla keinoa tämän tilanteen korjaamiseksi.

Tämä esitys siis sallii kestäättömän metsien käytön. Se täysin sivuuttaa puunkäytön negatiivisia nieluvaikutuksia koskevan valtavan ongelman, eikä se tarjoa mitään ratkaisuja sen ehkäisemiseksi, että Suomessa jalostuskelpoista puuta ei enää päätyisi suoraan energiakäyttöön. Eli tämä viimeisin siis rikkoo myös räikeästi EU:n edellyttämää niin kutsutua kaskadiperiaatetta, ja aivan erityisen traagiset ovat nämä hallituksen vanhojen metsien kriteerit, jotka ovat täysin tieteen vastaiset, mutta joihin tässäkin esityksessä nyt vahvasti nojataan. Meidänhän tulee suojella meidän arvokkaat vanhat ja luonnontilaiset metsät eikä antaa niitä metsäteollisuuden käyttöön. Tämä oli myös se lupaus, jonka Orpon hallitus teki hallitusohjelmassaan, mutta tämäkin lupaus petettiin.

Eli, arvoisa puhemies, me tarvitsemme aidosti kestävästä energiapolitiikkaa emmekä tällaista viherpesua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta on todellakin järkyttävää luettavaa. Miten Suomi voi näin alas vajota? Emme voi enää omia biopolttoaineitamme käyttää ilman, että rakennetaan sen ympärille vapaaehtoisesti — huom.: vapaaehtoisesti — omilla päätöksillä, ilman EU-pakotteita, valtava byrokratia. Tuhansien eurojen kustannukset näille pienille biolaitoksille, jotka tuottavat tärkeää kaukolämpöä asukkaille tai teollisuuslaitoksille, missä ne sitten ovatkaan. Onhan tämä aivan järkyttävää.

Kaiken tämän valtavan byrokratian takana on se tavoite, että Euroopan unionin erilaisilla päätöksillä, kuten tämä RED kolmonen on, Suomen metsät otetaan Euroopan unionin valvontaan pala palalta. Tämä on sitä liittovaltiokehitystä pahimmasta päästä. Suuresti ihmettelen sitä, että tätä ovat tekemässä kokoomus ja perussuomalaiset, joiden pitäisi olla tämän vapaan yhteiskunnan vahvimpia tukimiehiä, ainakin puheittensa mukaan. Nyt tätä valtavaa hallintohimmeliä rakennetaan ja luodaan semmoinen valvontajärjestelmä, josta suomalainen ihminen ja suomalainen pienyritys ei kerta kaikkiaan selviä. Ensin pitää hyväksyttää nämä laitokset, jotka maksavat tuhansia ja tuhansia euroja, ja sitten tulee valvontamaksu. Tulee väkisin mieleen eräs mennyt valtio, missä luottamus oli hyvä mutta valvonta oli parasta — kontrolli oli oikein kovaa. Siihenkö tässä nyt pyritään?

Ja ajatelkaapa, hyvät ystävät, kun edustaja Kivelä tässä todisti, että ei puuta saa polttaa. No, nimenomaan teidän vaatimuksena tukkipuuta menee nyt valtavat määrät suoraan polttoon. Kun turve poistettiin... Ensinnäkin se on uusiutuva luonnonmateriaali, kuten kaikki tiedämme. Se on luonnontiedettä, ihan perusoppeja, ei siinä tarvita muuta. Nyt kun tämä kiellettiin, niin valtavat määrät tukkipuuta ja kuitupuuta ajetaan suoraan polttoon, ja mihin se johtaa? Se johtaa siihen aivan varmasti, että tämäkin hallituksen esitys, mitä käsittelem-

me, tulee johtamaan siihen, että metsäteollisuus tulee pikkuhiljaa tästä maasta vetäytymään ja toteamaan, että ei tässä maassa kannata enää tuottaa mitään. Se johtaa pikkuhiljaa siihen, että me joudumme luopumaan terveydenhuollon tasosta, sivistyspuolen tasosta, leikataan kaikilta opetustasoilta rahat pois. Eläketurvakin alkaa olla sitten vaarassa.

Miten pitkään me tätä leikkiä haluamme jatkaa? Valtavaa byrokratiaa luodaan, ja sillä muka sitten jotakin hyvää tähän isänmaahan tehdään. Sillä tehdään valtavaa vahinkoa, ja vähitellen Suomen metsistä päättäminen siirtyy Euroopan unionin komission päätösvaltaan. Se, arvoisa puhemies, nimenomaan tarkoittaa sitä, että Euroopan unioni on ottamassa askeleen kohti unionin valvontaa yksityisestä omaisuudesta. Omaisuudensuojaa rikotaan ja rajoitetaan elinkeinovapautta, josta on suoraan Suomen perustuslaissa nimenomaan taattu, että omaisuudensuoja on täydellinen, elinkeinovapautta ei saa mennä häiritsemään ja yksityinen yrittäminen on valtion erityisessä suojeluksessa. Siitähän me olemme tässä talossa vuosikymmeniä puhuneet. Oikeastaan sodanjälkeisen ajan olemme kannustaneet, että metsäteollisuutta rakennettaisiin tähän maahan, ja nyt sitä sitten puretaan näillä älyttömillä päätöksillä.

Ja jotta tämä kuva olisi täydellinen, tai sanotaan kammottavan täydellinen, arvoisa puhemies, niin onhan tämä aivan käsittämätöntä, että biopolttoaineille tehdään tämmöisiä valtavia esteitä ja kustannuksia ja samaan aikaan Italiasta ajetaan tähänkin kaupunkiin jätettä — suoraan valtavia määriä jätettä, jolla sitten tehdään kaukolämpöä tähän kaupunkiin ja sähköä siinä sivussa. Sekö on suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuus? Rahat menevät maasta pois, ja tulee valtavat päästöt, ja kaiken kukkuraksi tästä järjestelmästä: kannattaa tutustua hieman siihen Italian jätteenkeruuseen, että kuka sitä oikeastaan tekee. Miten tämä on, arvoisa puhemies, Suomessa mahdollista?

Kun tätä kuuntelee ja katselee tuosta edustajan paikalta ja näitä papereita illalla miettii, niin meinaa yöunet mennä, mutta en minä ole vielä toivoani menettänyt. Kyllä minä uskon vielä, että järki voittaa Euroopan unionissakin. Elleivät pikkuhiljaa Euroopan unionin toimintatavat jäsenmaita kohtaan muutu, niin itse Euroopan unioni tekee kohtapuoliin itsensä tarpeettoman. Sitä tarvitaan sen alkuperäisen idean takia mutta ei tällaisten lakiesitysten takia, jotka Suomi sitten oikein kuuliaisena mallioppilana panee vielä tuplasti kovempaan käytäntöön. Ihmettelen vaan kokoomuksen ja perussuomalaisten menettelyä tässä asiassa. Jos olisi viime kaudella joku tästä minulle puhunut, niin en olisi uskonut, mutta nyt se on melkein pä pakko uskoa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi sanon vielä, että kannatan lämpimästi tuota keskustan tekemää vastalauseita. Se on aivan erinomainen asia, että uskalletaan nousta tässä vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

17.18 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitokset tosiaan talousvaliokunnalle ja sen pian väistyvälle puheenjohtajalle Sakari Puistolalle. Lieneekö viimeinen mietintö, joka hänen johdolla tästä valiokunnasta nyt valmistui.

Tämän RED III -direktiivin toimeenpanossa ennen kaikkea on kyse siitä, että Suomi säilyttää edes jonkinmukaisen uskottavuutensa EU:n ilmasto- ja energiatarjoitteiden toteuttajana ilman, että sitten täysin hukutetaan yritykset näihin hallinnollisiin painajaisiin.

Hallituksen esityksessä ainakin minun mielestäni tämä tasapaino on löytynyt, eli nämä kestävyysvaatimukset laajenevat, mutta niitten toteutus on ainakin jonkun verran joustava. Energiavirastolla on mahdollisuus käyttää harkintaa, ja se on sitä jo käyttänytkin, eli näille

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

alle kahden megawatin laitoksille tarjotaan helpotuksia eikä tälle biomassalle aseteta kansallisia lisäкитеerejä enää.

On hyvä muistaa, kuten tuossa edellä todistettiin, että Suomessa ei tueta puubiomassan energiakäyttöä ja metsäbiomassan kestävyys on perustunut tällaiseen riskiperusteiseen malliin, ja tätä myös maa- ja metsätalousvaliokunta on pitänyt perusteltuna.

No, itse en ole talousvaliokunnan enkä maa- ja metsätalousvaliokunnan enkä edes ympäristövaliokunnan jäsen enkä muutenkaan välttämättä tämän asian syvimpiä asiantuntijoita, mutta näitä vastalauseita ja niitten perusteluja kun kuunteli ja tutkaili, nousi sellainen kysymys, että halutaanko nyt sitten oikeasti helpottaa näitten toimijoiden asemaa vai lisätä byrokratiaa Energiaviraston lisäresursseilla. Eli kun keskusta tässä nyt esittää lisää resursseja virastolle mutta sitten samalla kuitenkin haluaa keventää taakkaa, niin ihan täysin en ymmärtänyt: ne ovat jonkun verran vähän niin kuin ristiriidassa.

Ja sitten sinne vasemmistoliiton suuntaan voisi todeta, että onko tämä Suomen oma ylisääntely todellakin teidän mielestänne se keino, jolla nämä ilmastotavoitteet sitten saavutetaan, vai eikös tässä olisi nyt parempi edetä näillä yhteisesti sovituilla EU-säännöillä — kerrankin perussuomalaisista kannatetaan tämmöistä yhteistä EU:ta eikä mitään omia toimia niin kuin nyt sieltä.

Mutta anyway, joka tapauksessa tämä hallituksen esitys minun mielestäni ainakin turvaa sekä luontoarvot että energiahuollon tällaista realismia hyväksikäyttäen, ja siksi ainakin itseni on helppo tätä talousvaliokunnan mietintöä kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Suosittelen edustajia käymään tavallisilla suomalaisilla sahoilla. Se byrokratia, mikä sinne aiheutuu, ja se riski siitä, että erilaiset järjestöt osoittavat, että joku puu ei ollutkaan kestävä — kun pitää yksittäisen puun tarkkuudella määritellä, mistä se puu tulee, että se on kestävä — on aika iso, ja se on valtava kustannus.

Kun maa- ja metsätalousvaliokunta kävi Brasiliassa, saimme oppia, että siellä tämä kestävyys todentaminen tapahtuu ei vain hehtaarin tai 10 hehtaarin tai 100 hehtaarin tai edes 1 000 hehtaarin vaan kymmenientuhansien hehtaarien tarkkuudella. Siinä on se mitataava, ja meillä sen täytyy koskea yksittäistä puuta. Tämä hallitus haluaa, että 7,5 megan laitoksiin asti, kun ennen raja oli 20 megaa, kaikkien on tehtävä tämä todentaminen, joka siis koskee yhden puun tarkkuutta. Me olisimme toivoneet, että tämä olisi ollut kevennettyssä menettelyssä, mutta hallitus ei siihen suostunut. Tuntuu, että on sellainen ajojahti, että halutaan suomalaista metsäsektoria alas. Olsimme halunneet edes siirtymäaikaa, mutta sekään ei ollut mahdollista. Ja kun kerran nämä eivät toteudu, niin totta kai silloin pitäisi olla edes resurssia, että näitä todentamisia voisi tapahtua.

Vertasitte tuossa, edustaja Eerola, näihin alle kahden megan kevennettyihin laitoksiin, mutta biokaasulaitokset eivät saa verohelpotusta, jos ne eivät tee tätä todentamista raskaimman kautta. Teillä hallituspuolueilla olisi ollut mahdollisuus muuttaa tämä, mutta te ette halunneet, ja se on surullista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

17.23 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta antoi tästä biopolttoaineita koskevasta lakiehdotuksesta selkeän ja hyvän lausunnon talousvaliokunnalle.

Keskustan talousvaliokunnassa tähän mietintöön jättämässä, erittäin asiantuntevassa vastalauseessa nostetaan erinomaisesti esille tämän esityksen ongelmat, jotka myös siis maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnossa selkeästi nostettiin esille.

Keskustan vastalause sisältää kolme lausumaa:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä tarvittavat esitykset, joilla luodaan uusi, kevyempi todentamismenettely alle 20 megawatin laitoksille.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa Energiavirastolle julkisen talouden suunnitelmassa kaavailtua lisärahoitusta käsittelyaikojen nopeuttamiseen.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää vielä mahdollisuutta siirtymäaikoja koskevien säännösten pidentämiseen.”

Arvoisa puhemies! Näiden lausumien hyväksyminen olisi sekä järkevää että tarkoituksenmukaista niin talouden, ilmaston kuin ympäristönkin kannalta. Äsken edustaja Eerola mietti tätä tilannetta ja ihmetteli, miksi keskusta kannattaa näitä lisäresursseja. Niitä kannatetaan ja esitetään siksi, että käsittelyajat, kuten edustaja Kalmari äsken hyvin kuvasi, saataisiin kohtuullisiksi, todentaminen saataisiin tehtyä. Näiden ponsien hyväksyminen siis auttaisi myös hallituspuolueita toteuttamaan omaa ohjelmaansa, ohjelmaa, jonka toteutuminen tämän lain ja asiakokonaisuuden kannalta uhkaa jäädä ilman näiden lausumien hyväksymistä kovin vajavaiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.25 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan sanoa, että teen vastalauseen 2 mukaiset muutosehdotukset, ja sitten muutama kommentti, kun täällä itseäni viitattiin.

Ensinnäkin haluan korjata edustaja Hoskosta, joka viittasi minuun sanomalla, että puuta ei saisi polttaa. Eihän tässä siitä ole kyse, myöskään tässä vastalauseessa ei ole kyse siitä, enkä myöskään puheenvuorossani näin sanonut. Nimenomaan peräänkuulutin sitä, että tämä metsäbiomassa, jota käytetään, olisi aidosti kestävä. Kukaan ei tietääkseni ole sanonut, että kaikki puun poltto pitäisi Suomesta lopettaa. Me haluamme varmistaa, että se on kestävä.

No, sitten edustaja Eerola puhui siitä, että ylisäädellään tai pitää tehdä ylimääräistä säätelyä, mutta eihän siitäkään tässä ole kyse vaan siitä, että me noudatetaan meidän omia velvoitteita, sekä kansallisia että EU-tason velvoitteita. Jos puhutaan sektorikohtaisista velvoitteista, niin metsäsektorilta, metsäteollisuudelta ei vaadita mitään kohtuuttomia, ei vaadita sen enempää kuin muiltakaan toimialoilta, vaan sitähän tässä vain peräänkuulutetaan, että myös metsäsektori kantaisi oman vastuunsa. Se olisi myös oikeudenmukaista siitä näkökulmasta, että meillä on muita toimialoja, jotka kyllä tekevät oman osuutensa. Ja me myös tiedetään, että mikäli me jätetään hoitamatta maankäyttösektori kuntoon, niin sitten ne velvoitteet lankeavat muille sektoreille. Onko se sitten oikeudenmukaista? Halutaanko me lisätä esimerkiksi liikenteen tai maatalouden kustannuksia sen takia, että me ei olla huolehdittu meidän metsänielusta, ja siihen myös tämä vastalause perustuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

17.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin meidät on tässä maassa tuomittu tuhoamaan omat arvokkaat metsämme polttamalla ne. Tämä edustaja Kivelän innokas luonnonsuojeluinto, joka estää turpeen käytön, on johtanut siihen, että meidän arvokasta tulevaisuutta poltetaan kaasuna taivaalle. Te poltatte niitä rahoja, joita te vaaditte yliopistoille, lastemme kasvatukseen, terveydenhuoltoon, teiden rakentamiseen. Te vaaditte, että tällaiset rahat on lopetettava. Pitäähän teidän kansanedustajana tietää, että netto-osuus meidän viennistä on 30-prosenttisesti metsäteollisuuden tuotteita. Pitää teidän tietää se. Ette te voi silmät sumeina tehdä päätöksiä ja sen jälkeen ihmetellä, että hups, miten tässä näin kävi.

Nyt me vielä byrokratisoimme nämä valtavat mahdollisuudet, mitä Suomella bioenergiaan liittyy. Nyt kun ne tuhotaan tällä tavalla, niin aivan varmasti se tulee johtamaan siihen, mihin se on jo johtanut, ja johtaa yhä kauheampaan tilanteeseen. Kun nämä pienet voimalaitokset lopettavat toimintansa paikallisella energialla, se energia kallistuu aivan samalla tavalla kuin nämä teidän väärillä ilmastopäästöluvuilla tehdyt hommat ovat aiheuttaneet suomalaisille kotitalouksille valtavat kustannusnousut. Näittehän toissa päivänä, kun sähkö maksoi keskellä kaunista kesäpäivää 32 senttiä kilowattitunnilta ja päivän keskihinta pörssissä oli 15,2 senttiä kilowattitunnilta. Kuvitteleeko joku siellä, että tällöin perheenäiti laittaa lapsille ruokaa ja paistaa vaikka leipää? Se on kallista, koska se sähkö on niin älyttömän kallista. Ja sitten me täällä muka ihmettelemme, että me teemme ilmastotekoja. Me teemme töllön töitä. Joku sanoisi, että hölmölään töitä. Jos näin joku sanoisi, niin pitää Hölmölään ihmisiltä anteeksi pyytää. Siellä ei näin älyttömän tyhmiä päätöksiä koskaan tehdä. He osaavat elää viisaasti ja rauhallisesti omassa talossaan ja nauttivat elämästä, mutta tällainen politiikka on sitä töllön työtä oikein viimeisen päälle. Mutta tästä me kaikki kärsimme.

Jos joku haluaa vielä tutustua tähän aiheeseen tarkemmin, niin käykääpä katsomassa, mitä tapahtuu nyt, kun ennallistamisasetusta tullaan tänne tuomaan. Arviolta jopa 800 miljoonaa euroa pitää irrottaa tästä talosta rahaa, että saadaan ne työt tehtyä. Keneltä me otamme sen pois? Sairaaloilta, päiväkodeilta, vanhuksilta, koulutuksesta, yhteiskunnan rakentamisesta. Jos tämä on teidän mielestänne, arvoisa vihervasemmisto, arvokasta, niin toivon, että joku teistä rupeaisi tätä asiaa hieman tarkemmin tutkimaan. Sitä toivon, suoras-taan kannustan siihen, ja uskon, että te hyvin sivistyneinä ihmisinä ja paljon koulutettuina hallitsette nämä tilastot paljon paremmin kuin minä hallitsen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

17.30 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kivelän tekemiä esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

17.30 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Siis tässä on todellakin kysymyksessä pakollinen EU-täytäntöönpano, jolla Suomi välttää EU-sanktiot. Tämä tehdään mahdollisimman kevyesti. Toki haitta tässä on se, että 70 uutta laitosta tulee säänneltäväksi, kun laitostokoa joudutaan muuttamaan 20 megawattista 7,5 megawattiin. Mutta niin kuin sanoin, tämä on välttämätön toimenpide. Alle kahden megawatin laitoksille tulee toki kansallinen poikkeus.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Sitten nostan esille sen, että tästä kevyemmästä todentamismallista täytyy odottaa delegoitua säädöstä EU-tasolta, jotta sitten tämä voitaisiin ottaa käyttöön.

Ja aivan lopuksi: Metsäbiomassan osalta kestävyys osoitetaan jatkossakin maatasolla. Se suoja kotimaista metsäteollisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.31 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on kaikki oleellinen ja vähän ehkä sen vierestäkin jo sanottu, mutta edelleen näin politiikan noviiisina: tässä on oikeastaan esimerkki siitä, miten tilanteet muuttuvat, ja kun eri puolueet ovat hallituksissa, niin on ihan hyvä nähdä, että perussuomalaisetkin pystyvät tukemaan Euroopan unionin sääntelyä. — Kiitos, ei muuta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 41/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.32 Pinja Perholehto sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen ympäristövaliokunnan laajasta mietinnöstä pääkohtia. Mietinnön pohjana on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Käsiteltävä esitys liittyy kiinteästi vireillä olevaan aluehallintouudistukseen, ja sillä on läheinen yhteys myös esitykseen uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa yhden luukun periaatetta ympäristöasioiden käsittelyssä ja edistää lupa-asioiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja sujuvuutta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026 eli samaan aikaan kuin valtion aluehallinnon uudistusta koskeva lainsäädäntö.

Ympäristövaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muutettuna. Valiokunta on johdonmukaisesti tukenut lainsäädännön kehittämistä yhden luukun mallin suuntaan korostaen, että keskittämällä toiminta yhteen valtakunnalliseen ympäristöviranomaiseen olisi mahdollista saavuttaa toiminnallisia ja menettelyllisiä etuja. Samalla keskeisenä vaatimuksena on pidetty sitä, etteivät hallinnon sujuvoittamistoimet saa vaarantaa ympäristönsuojelun korkeaa tasoa ja että kansalaisten osallistumisoikeus ympäristöä koskevaan päätöksentekoon on turvattava.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Mietinnössään valiokunta korostaa useita seikkoja, ensinnä sitä, että kun perustetaan yhtenäinen valtakunnallinen virasto, on samalla varmistettava paikallisten olosuhteiden tuntemus ja alueellisten erityispiirteiden huomioiminen. Hallituksen esityksessä nämä näkökulmat ovat esillä esimerkiksi asioiden käsittelyn edellyttämää asiantuntemusta sekä ratkaisukokoonpanoa koskevilla säännöksillä. Toiseksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka uudella sääntelyllä on pyrkimys nopeuttaa ja sujuvoittaa lupaprosesseja, säilyvät ympäristön hyvän tilan turvaamista koskevat säännökset ennallaan. Uudistuksen toimeenpano ratkaisee siis käytännössä pitkälti sen, miten lupamenettelyjen sujuvoittamisessa tosiasiallisesti onnistutaan.

Ympäristövaikutusten näkökulmasta Lupa- ja valvontaviraston perustamisen on arvioitu parantavan lupamenettelyiden selkeyttä, vahvistavan asiantuntemusta sekä ympäristöön liittyvien tietojen ja selvitysten yhdenmukaisempaa käsittelyä. Tämä voi välillisesti edistää myös ympäristövaikutusten parempaa arviointia.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan käsittelyaikojen osalta useampia, sitovuudeltaan eriasteisia säännöksiä. Kaikkien lupa-asioiden osalta pakolliseksi tulee käsittelyajan arviointi ja sen päivittäminen, mikäli aikataulu merkittävästi muuttuu. Erillinen 12 kuukauden määräaika koskee hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 7 §:n 4 momentin mukaan vihreän siirtymän etusijahankkeita. Voimassa olevassa laissa määräaika sisältyy esityksen perusteluihin, mutta nyt tämä ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla. Valiokunta ehdottaa pykälään teknistä täsmennystä siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään. Kolmantena kokonaisuutena ovat sitten vielä EU-sääntelystä suoraan velvoittavat ja hankekohtaisesti määrittyvät määräajat.

Arvoisa puhemies! Muita keskeisiä muutoksia ovat muun muassa luonnonsuojelulain 35 §:n ehdotus Natura-arviointien osalta viranomaisen lausunnon määräajan lyhentämisestä kuudesta kolmeen kuukauteen sekä hallitusohjelmaan perustuva eräiden ympäristöllisten lupien yhteiskäsittelyn laajentaminen.

Lupamenettelyn ja yva-menettelyn yhteensovittamista koskien valiokunta ehdottaa 7. lakiehdotuksen 3 §:n täsmentämistä siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään. Hankkeesta vastaava voi tehdä yva-lain mukaisesti yhteysviranomaiselle aloitteen arviointimenettelyn käynnistämisestä myös ilman 3 momentissa tarkoitettua päätöstä. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä selvittää, että vaikka kyse olisi hakijan aloiteoikeudesta, säilyy määräysvalta menettelyn soveltuvuudesta hankkeeseen toimivaltaisella viranomaisella.

Valiokunta toteaa lisäksi, että säännöstä on tarkoitus soveltaa ennen kaikkea hankkeiden muutoksiin ja sellaisiin uusiin hankkeisiin, joiden suunnittelutilanne on ristiriidaton, ympäristövaikutukset hyvin hallittavissa ja vaihtoehtoja vain vähän.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kiinnitettiin laajasti huomiota ennen muuta myös tarpeeseen turvata uudistuksessa riittävät voimavarat. Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että hallitus on sopinut julkisen talouden suunnitelmasta vuodelle 2026—2029 siten, että uuden lupaviranomaisen perustamisen yhteydessä sille turvataan riittävät resurssit. Sujuvan jatkon varmistamiseksi arvioidaan kuitenkin tarvittavan määräaikaista lisämäärärahaa, jonka suuruus on hallituksen esityksessä arvioidun mukaisesti 4,1 miljoonaa euroa vuodelle 26 ja 5,1 miljoonaa euroa vuodelle 27. Lisäksi valiokunta korostaa, että erityisesti Lupa- ja valvontaviraston resursointi, henkilöstön koulutus ja sidosryhmien osallistaminen ovat keskeisiä tekijöitä uudistuksen toimeenpanon onnistumisessa. Mittavan uudistuksen vaikutusten seuranta ja voimavarojen riittävyyden arviointi on tärkeää.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Valiokunnan mietintö ei ole yksimielinen, vaan siihen sisältyy vastalause, jossa on pykälämuutosehdotuksia ja lausumaehdotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.38 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään eduskunnassa käsiteltävä lakiesitys on tärkeä askel kohti kestäväää, selkeämpää ja asiakaslähtöisempää hallintoa. Kyse on siitä, että ympäristöasioiden luvituksen on oltava yhtä aikaa sujuvaa, vastuullista ja vaikuttavaa. Me haluamme ensiksi, että kestävyuden puolesta työskentely on tulevaisuudessa helppoa, toiseksi, että apu löytyy yhdestä paikasta, ja kolmanneksi, että lupamenettely ei ole este vaan väylä investoinneille, jotka edistävät ilmastotavoitteita ja puhdasta siirtymää.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä päätämme valtakunnallisesta Lupa- ja valvontavirastosta. Sen tehtävänä on jatkossa koota yhteen nykyisin eri aluehallintovirastoissa ja elykeskuksissa hajautetut ympäristölupatehtävät. Tämä tarkoittaa selkeyttä. Se tarkoittaa, että jatkossa valtaosa lupakäsittelystä tapahtuu yhden viranomaisen kautta yhdellä luukulla. Tämä malli ei vain selkeytä lupamenettelyä vaan myös tehostaa sitä. Yhden luukun malli mahdollistaa useampien lupien yhteiskäsittelyn: yksi päätös, yksi valitustie. Ympäristölupa, vesilupa, Natura-arviointi ja yva-menettely voivat olla osa samaa prosessia. Tämä on selkeämpää, sujuvampaa ja oikeudenmukaisempaa niin hanketoimijoille kuin kansalaisille. Tämä on juuri sitä, mitä kestävyuden puolesta työskentelevä Suomemme tarvitsee tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunta on tukenut esitystä ja tehnyt siihen harkittuja muutoksia. Haluan kiittää valiokuntaa huolellisesta ja perusteellisesta työstä. Valiokunta korostaa erityisesti kahta asiaa: ensinnäkin, että hallinnon sujuvoittaminen ei saa heikentää ympäristönsuojelun tasoa, ja toiseksi, että uuden valtakunnallisen viraston on otettava huomioon myös alueelliset erikoispiirteet, erityispiirteet ja paikallinen asiantuntemus. Valiokunta ehdottaa myös teknisiä tarkennuksia yhteiskäsittelyyn, minkä tarkoituksena on parantaa ennustettavuutta ja päätösten laatua ilman, että yksikään näkökulma jää pimentoon.

Ympäristönsuojelu ei ole vastakohta investoinneille, päinvastoin. Ympäristön hyvä tila ja selkeä sääntely ovat edellytys vastuulliselle kasvuille. Yksi luukku tarkoittaa, että yrittäjä tietää, mistä aloittaa ja mitä odottaa. Emme ole muuttamassa lupien ehtoja, vaan tuomme selkeyttä siihen, kuka niistä päättää ja miten ne etenevät. Haluamme luoda vakautta, varmuutta puhtaan siirtymän hankkeille.

Arvoisa puhemies! Kestävää tulevaisuutta ei rakenneta sattumalta, se rakennetaan selkeillä prosesseilla, järkevällä sääntelyllä ja yhteisellä tahdolla. Kysymys ei ole vain luvista, hallinnosta tai viranomaisista. Kysymys on siitä, miten me suhtaudumme tulevaisuuteen. Tämä lakiuudistus on valinta eteenpäin katsovasta Suomesta, maasta, jossa kestävä kehitys, elinkeinoelämän toimintakyky ja ympäristönsuojelu eivät ole ristiriidassa. Siksi se ansaitsee tukemme, ja siksi meidän on vietävä esitys maaliin määrätietoisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.43 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Keskusta on tämän mietinnön takana, mutta joitain huomioita.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Ensinnäkin kiitos ympäristövaliokunnan jäsenille tämän asian sujuvasta käsittelystä sekä hyvästä yhteistyöstä.

Mietinnössä on erityisesti kolme kohtaa, jotka on syytä nostaa esille:

Kohta 1: Valiokunta korostaa, että kun perustetaan yhtenäinen valtakunnallinen virasto, on samalla tärkeää varmistaa, että paikallisten olosuhteiden tuntemukseen ja alueellisiin erityispiirteisiin kiinnitetään riittävästi huomiota. Hallituksen esityksessä alueellisuuteen liittyvät näkökulmat on huomioitu esimerkiksi asioiden käsittelyn edellyttämää asiantuntemusta sekä ratkaisukokoonpanoa koskevista säännöksistä. Esimerkiksi asian laadun edellyttämää asiantuntemusta arvioitaessa ja sovellettaessa tulee tarpeen mukaan kiinnittää huomiota myös hankkeen tai toiminnan sijaintiin. Vastaavasti ennakkolisessä ohjauksessa on tarpeen ottaa huomioon esimerkiksi alueelliset erityispiirteet, kuten hankkeen tai toiminnan sijoittuminen erityistä osaamista tai erityisiä selvityksiä vaativalle alueelle. Valiokunta korostaa, että vaikka uusi Lupa- ja valvontavirasto on valtakunnallinen ja edistää yhtenäistä käsittelyä, se on samalla monipaikkainen ja ottaa alueelliset erityispiirteet myös huomioon.

Kohta 2: Kehysriihen päätös maksullisten ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyiden kustannusvastaavuuden ja sitä kautta lupamaksujen nostamisesta lisää yritysten kustannuksia. Näitä vaikutuksia ei ole aikataulusta johtuen voitu tämän esityksen yhteydessä tarkemmin arvioida. Valiokunta viitaten aluehallintouudistuksesta antamaansa lausuntoon kiinnittää huomiota siihen, että maksuperusteiden arvioinnissa on tärkeää ottaa huomioon maksun kohtuullisuus suhteessa ympäristölupapalvelollisten hyvin erilaiseen maksukykyyn. Esimerkiksi maatalousyrittäjänä toimiva, usein yksityiseen henkilöön rinnastettava ympäristölupapalvelollinen ja suuri teollisuuslaitos ovat aivan eri asemassa niin toiminnan laajuuden kuin maksukykynsä suhteen. Myös ennakkolisen ohjauksen maksullisuutta harkittaessa on maksutaso asetettava hakijasta riippuen sellaiseksi, ettei mahdollisuutta jätetä maksun vuoksi käyttämättä, mikä puolestaan veisi viranomaisen resursseja mahdollisen laadultaan heikomman lupahakemuksen käsittelyssä.

Ja kohta 3: Uuteen Lupa- ja valvontavirastoon perustettavan yleisen edun valvontayksikön toimintaa on arvioitava erityisesti luvituksen sujuvuuden ja toimintaympäristön ennakoitavuuden kannalta. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että yleisen edun valvontayksikön toimivaltasäännöksiä muun painavan yleisen edun määritelmän osalta on välttämätöntä selkeyttää ja täsmentää. Näillä tekijöillä on suuri merkitys luvituksen sujuvalle käsittelylle ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen kannalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.46 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen tärkeimpiä tavoitteita pitäisi olla se, että saamme Suomeen sujuvamat ja nopeamat lupaprosessit. Siihen on kirjauksia hallitusohjelmassakin, mutta nyt näyttää siltä, että käytännön toteutus vie meitä vähän päinvastaiseen suuntaan. Uuteen valtioon Lupa- ja valvontavirastoon ollaan luomassa niin sanottu yleisen edun valvontayksikkö, jolla olisi oikeus valittaa viraston omista lupapäätöksistä — siis oikeus valittaa viraston omista lupapäätöksistä.

Tämä on lähtökohtaisesti erikoinen asetelma. Toisella puolella virastoa käsitellään lupahakemuksia, ja toisella puolella samassa virastossa valitetaan niistä samoista päätöksistä. Tällaista järjestelmää on vaikea pitää selkeänä ja luottamusta herättävänä. Lisäksi pelkkä

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

valitusoikeuden olemassaolo voi jo ennalta vaikuttaa siihen, millaisia päätöksiä lupapuolella tehdään. Se ohjaa harkintaa ja voi luoda ylimääräistä varovaisuutta tai byrokratiaa, joka ei palvele kenenkään etua. Annetun päätöksen pitää olla sellainen, että siihen ei enää sama virasto puutu — siis päätöksen on oltava sellainen, että siihen ei sama virasto puutu. Lisäksi vielä sekin, että monet yleisen edun sisällä tapahtuvista ratkaisuksista eivät olekaan niinkään oikeudellisia vaan myös poliittisia ja muita arvostuksia sisältäviä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni ei ole olemassa mitään objektiivista yleistä etua. On olemassa erilaisia perusteluja suuntaan ja toiseen. Käytännössä tämä yleisen edun valvontayksikön luominen ei muuta nykytilaa yhtään paremmaksi. Tällä hetkellä kunnissa tehdyistä ympäristölupapäätöksistä ely-keskusten ympäristöpuoli valittaa hallinto-oikeuteen. Tämä ei ollut edellisen uudistuksen tarkoitus, ja nyt uudistuksessa tilanne säilyy ennallaan. Viranomaiset ovat vain saman katon alla. Lähtökohdan pitää ehdottomasti olla se, että virastosta tuleva päätös on yksimielinen ja sitä ei toinen saman viraston viranomainen enää voi kääntää. Mahdolliset valitukset käsitellään sitten hallinto-oikeudessa, kuten oikeusvaltioperiaate edellyttää.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä luvituksen pitää olla Suomen kilpailuvaltti. Taavoitteeksi pitää asettaa se, että meillä on Euroopan nopein luvitusprosessi vuoteen 2027 mennessä. Se ei toteudu rakentamalla viraston sisäisiä valituskierroksia. Tarvitsemme yhden luukun mallin, emme kahta ovea vastakkaisiin suuntiin saman katon alla.

Arvoisa puhemies! Positiivinen asia on, että ympäristövaliokunta lisäsi mietintöön — kiitos keskustan edustajien aktiivisuuden — monta selkeää lisäystä uuden Lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontayksikön toiminnan arvioinnista luvituksen sujuvuuden ja toimintaympäristön ennakoitavuuden kannalta. Kiitos hallituspuolueiden edustajille tuesta mietintöön tulevien lisäysten kohdalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.50 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on tosiaan toteuttaa tätä yhden luukun periaatetta ympäristöasioiden käsittelyn osalta nyt tässä uudessa Lupa- ja valvontavirastossa ja edistää myös lupa-asioiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja sujuvuutta. Moni näistä muutoksista liittyen lupa- ja ympäristöasioiden käsittelyyn on tietenkin yleisesti kannatettava ja asia, josta olimme ympäristövaliokunnassa kaikki samaa mieltä. Myös vasemmistoliitto lähtökohtaisesti kannattaa sitä, että edistetään yhden luukun periaatetta ja luvituksen sujuvoittamista, jotta tätä energiamurrosta voidaan vauhdittaa, ja toki myös esimerkiksi ruokajärjestelmän osalta. Mutta on kuitenkin oltava tarkkana, miten tämä sitten käytännössä toteutetaan. Ensinnäkin meille on tärkeä se lähtökohta, jonka pitää siis tässä toteutua, jotta se muutos on aidosti kestävä, ja se on se, että tätä energiasiirtymää ei voi eikä pidä tehdä sellaisella tavalla, joka heikentää luonnon monimuotoisuutta. Nyt on kuitenkin todettava, että juuri tätä lähtökohtaa hallitus selkeästi ei halua ottaa vakavasti.

Tässä käsittelyssä on myös tullut selväksi, että tässä hallituksen esityksessä korostuu ennen kaikkea tämä hankkeiden toteuttajien näkökulma, ei niinkään yleisen edun tai ympäristövaatimusten varmistaminen ja niistä kiinni pitäminen. Sen takia me olemme ympäristövaliokunnassa jättäneet tähän mietintöön vastalauseen yhdessä vihreiden kanssa, eli teen siis nyt tässä samalla vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset.

Nostan vastalauseestamme keskeiset kritiikin kohteet vielä lyhyesti:

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Ensimmäinen ja merkittävin heikennys tässä esityksessä on tämä yhteiskuuleminen eli ympäristövaikutusten arviointimenettelyn selostuksen ja lupahakemuksen yhdistäminen samanaikaiseksi yhteiskuulemiseksi. Tämä käytännössä heikentää merkittäväällä tavalla ympäristövaikutusten arviointia ja sen vaikuttavuutta. Tätä kritisoi kuulemisissa myös paljon.

Toiseksi pidämme ongelmallisena myös sitä, että tätä hankkeiden mahdollisuutta saada poikkeusta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä laajennettiin merkittävästi.

Ja kolmanneksi pidämme ongelmallisena sitä, että kaivosasiat on jätetty tästä ulkopuolelle. Myös resurssien riittävydestä olemme huolestuneita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.53 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen ymmärtänyt, että hallituksella on sama tavoite: saada elinkeinoelämää käyntiin, saada kasvua Suomeen. Tiedämme, että kolmen miljardin investoinnit odottavat lupapäätöksiä tai ovat valitusprosessissa ja odottavat seuraavaa käsittelyvaihetta. Jos ja kun tämä on siinä taustalla, kun tätä lainsäädäntöä on tehty, se on ihan hyvä.

Itselläni oli aika vahvoja pelkotilojakin siitä, että kun tulee tällainen yksi lupahallintoviranomainen, niin miten se huomioi sitten paikallisen osaamisen ja paikalliset olosuhteet. Jos mietitään ihan sitä ajattelumaailmaa, mikä on vaikkapa Tampereella, jonne tämä prosessi nyt ilmeisesti keskittyy, verrattuna vaikka Kainuuseen tai Pohjois-Karjalaan tai keskiseen Suomeen, niin jo se ajattelumaailma näillä viranomaisilla on hyvin erilainen. Se ei välttämättä ole ihan myönteinen samassa määrin vaikkapa luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyen tai näin. Mutta kuitenkin olen tullut sille kannalle, että tällä lainsäädäntöesityksellä on sama tavoite, ja kun kuulin tuosta edustaja Kallion puheenvuorosta, että paikalliset olosuhteet huomioidaan näissä prosesseissa, niin se rauhoittaa mieltäni. Myös lupamaksujen osalta on hyvä, että valiokunta huomioi sen, että nämä eivät voi nousta kohtuuttomasti.

Mutta edelleenkin olen todella surullinen ja hämmentynyt siitä, että tämä hallitus halusi tällaisen yleisen edun valvontayksikön perustaa, joka valittaa omista päätöksistään. On tärkeää nyt, että sen toimivaltasäädökset katsotaan viimeisen päälle niin, että siitä ei tule tällainen valitusautomaatti, joka ohjaa ylikireisiin tulkintoihin, kun on tavallaan veto-oikeus, jota saatetaan käyttää myöskin poliittisista tai ideologisista syistä eikä ihan oikeasti sitä kokonaiskestävyyttä huomioiden. Tähän pyytäisinkin hallitukselta näkemyksiä, onko tämä varmasti hoidettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.56 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys sinänsä on yleisellä tasolla kannatettava. Prosessien sujuvoittaminen ja luvituksen nopeuttaminen ovat varmasti asioita, mitä me kaikki tässä salissa kannatamme.

Tässä esityksessä korostuu kuitenkin hyvin vahvasti hankkeiden toteuttajien näkökulma. Se korostuu liikaa suhteessa ympäristön- ja luonnonsuojeluun. On riski, että tämän lainsäädännön myötä meidän vaikutukset ympäristöön tulevat olemaan negatiivisempia, vaikka sinänsä tarkoitus on sujuvoittaa prosessia. Tässä tosiaan tullaan yhdistämään ympäristövaikutusten arviointi ja lupahakemus, ja ne voidaan antaa samaan aikaan. Sen riski-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

nähän on täällä valiokunnan mietinnössään ilmoitettu — eli itse asiassa, kun näitä kahta lupaa edistetään yhtä aikaa — että jos jonkun toisen laajan hankekokonaisuuden sivuasian lupapäätös kumoutuu muutoksenhaussa, niin se johtaa myös sen toisen luvan kumoutumiseen. Eli siinä mielessä tämä voi tietää hanketoimijalle myös lisätyötä.

Ympäristönsuojelun kannalta ongelmallista on se, että mahdollisuutta saada poikkeus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä laajennetaan merkittävästi. Itse ajattelen niin, että Suomen tulee olla sujuvan lupakäsittelyn edelläkävijä: sellainen maa, johon me kutsumme kaikki vastuulliset toimijat perustamaan toimintaa, yrityksiä, teollisuuden toimintaa ja niin edelleen. Mutta samanaikaisesti toivoisin myös, että me olemme ympäristönsuojelun ja ympäristöstä huolehtimisen edelläkävijä emmekä lähtisi tässä ottamaan takapakia, koska jo tälläkin hetkellä Suomen luonnon monimuotoisuus heikkenee. Meidän pitäisi kääntää tämä suunta.

Yksi asia, mistä tässä valiokunnan mietinnössä ja myös vastalauseessa huomautetaan, on myös nämä resurssit. Jos me halutaan aidosti nopeuttaa prosesseja, siihen tarvitaan myös lupaviranomaisia. Me tiedämme, että jo nyt monissa lupaviranomaisissa on pullonkaulana nimenomaan resurssien vähäisyys.

Kannatan edustaja Kivelän tekemää ehdotusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.58 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Mehtälän aiemmin lausumiin kiitoksiin keskustan edustajien aktiivisuudesta tämän asian käsittelyssä ympäristövaliokunnassa. Yhdyn myös niihin kiitoksiin, jotka on osoitettu ympäristövaliokunnan hallituspuolueiden edustajille keskustan rakentavien muutosehdotusten huomioimisesta ja mukaan ottamisesta tämän lain valiokuntakäsittelyssä. Yli hallitus—oppositio-rajojen tehtävä yhteistyö on erityisen arvokasta asioissa, joiden vaikuttavuus ulottuu yli vaalikausien.

Yleisen valvontayksikön luominen tässä yhteydessä sisältää huolia, aivan kuten edustaja Kalmari edellä hyvin kuvasi. Minäkin toivon hallituspuolueiden edustajilta tämän esityksen kohdan selkiyttämistä, ettei tässä vaan käy niin, että lain hyvät tarkoitukset tehdään kokonaan tai osittain tyhjiksi tämän uuden yksikön luomisella.

Luvituksen sujuvoittaminen, nopeuttaminen, byrokratian karsiminen ja kustannusten kohtuullistaminen lupien hakijoille ovat tämänkin hallituksen hyviä tavoitteita. Toivottavasti pääsemme näiden tavoitteiden osalta yhdessä eteenpäin tulevienkin lakihankkeiden osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.00 Mai Kivelä vas: Arvoisa rouva puhemies! Itse ainakin haluan vielä kommentoida muutamaa asiaa, mitkä tässä keskustelussa ovat tulleet, ja itse haluan korostaa sitä, että ajattelen, että näiden toiminnanharjoittajien, hankkeiden toteuttajien etu on se, että näistä ympäristökysymyksistä huolehditaan ja että se prosessi on sujuva myös siitä näkökulmasta, että ne ympäristöasiat tulevat aidosti hyvin huomioon otetuiksi oikeassa vaiheessa. Uskon, että myös nämä hankkeiden toteuttajat haluavat tätä, koska se on kaikille paljon parempi lähtökohta kuin se, että tulee konflikteja tai sitten pahimmassa tapauksessa asioita viedään oikeuteen.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Mutta se, mitä en ymmärrä, on tämä yleisen edun valvonnan kritisointi, jota nyt tässä on erityisesti harjoitettu. Itse ainakin ajattelen, että on erittäin tärkeää, että meillä tämä uusi virasto valvoo yleistä etua, ja tämä kritiikki, joka tähän osuuteen kohdistuu, on jokseenkin erikoista. Täällä myös hyvin nostettiin esille se, että valitettavasti itse asiassa valiokunnassa enemmistö halusi ottaa näitä keskustan esityksiä mukaan siihen mietintöön, jossa tätä yleisen edun valvontaa ja sen oikeutusta tavallaan kyseenalaistetaan. Tätä itse pidin hyvin erikoisena, että minkä takia hallituspuolueet haluavat näin tehdä tai sitten ylipäättänsä puolueet, jotka tämän mietinnön takana olivat. Eli sikäläkin tämä vastalauseen lähtökohta on tietenkin se, että yleisen edun valvonta on tärkeää ja siitä pitää pitää huolta.

Mutta se, mistä me varmasti kaikki sekä valiokunnassa että täällä olemme samaa mieltä, on se, että tätä nyt on kyllä tarpeen seurata ja arvioida, niin koko tätä aluehallintouudistusta kuin tätä luvituksen sujuvoittamisen kokonaisuutta eli näitä vaikutuksia, mitä tällä isolla muutoksella tulee olemaan, ja ylipäättänsä, miten hyvin tämä tavoiteltu yhden luukun periaate tulee toimimaan. Siinä myös nämä riittävät resurssit ovat aivan keskeisessä asemassa, ja niidenkin turvaaminen on sekä yleisen edun, ympäristön että hankkeiden toteuttajien etu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

18.03 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Käytin aiemman puheenvuoroni valiokunnan mietinnön esittelyyn. Haluaisin kuitenkin kahta asiaa toisesta näkökulmasta kommentoida.

Ensinnä tämä yleisen edun valvonta. Pidän hieman ehkä erikoisena sitä keskustelua, jota täällä on käyty. Edustaja Kiveläkin viittasi siihen, ettei ollut aivan itsestäänselvyys, että valiokunnan jäsenillä, edes kaikilla tässä mietinnössä mukana olleilla, olisi ollut jotenkin jaettu käsitys siitä, että nämä keskustan muutosehdotukset olisivat olleet välttämättä nimenomaan ympäristön- ja luonnonsuojelun näkökulmasta hyviä. Kyllä itsekin siellä jonkin verran jaakobinpainia sain käydä sen kanssa, että hallituspuolueet myös ikään kuin oman esityksensä ulkopuolelta siihen mietintöön halusivat nostaa asioita. Tietenkin muiden puolueiden osalta se aiheuttaa aina pohdinnan siitä, missä vaiheessa täytyy irtautua yksimielisyydestä. Tällaista pohdintaa ei tietenkään ole niin mukava käydä, jos itse hallituksen esitys voisi olla hyvä.

Mutta toinen asia, mitä kyllä erityisesti pidin tervetulleena, oikeastaan liittyy mietintöön jätettyyn vastalauseeseen. Siellä on yksi erityisen tärkeä lausumaehdotus, joka koskee kaivoslupien ottamista osaksi lupaharkintaa niin, että myös ne olisivat jatkossa osa tätä yhden luukun palvelua. Jos katsoo eduskuntakäsittelyä vuodelta 2022, silloin kaivoslain käsittelyn yhteydessä talousvaliokunnan lausumaehdotuksen mukaisesti on eduskunta hyväksynyt lausumaehdotuksen, jossa edellytettiin, että kaivoslupan ja ympäristöluvan yhteensovittamista edistetään. Tässä oli tarkoitus turvata se, että prosessi on paitsi nopea ja sujuva myös ympäristön näkökulmasta järkevä. Näin ollen tämä lausumaehdotus on enemmän kuin kannatettava, minkä vastalauseessaan vihreät ja vasemmistoliitto ovat tehneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

18.05 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kun tässä käytiin keskustelua siitä, kenen etua tässä ajetaan, niin, kyllä, etu on luonnon, yrittäjien, toimijoiden ja kansakunnan etu. Juuri siksi tätä uudistusta tehdään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.05 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! — Anteeksi, kun puusikututtaa. Kun otin näin vanhaksi mieheksi pari juoksuaskelta, niin pulssi nousee. Ei muista syistä nouse. [Välihuutoja] — Joo, puhukaa vaan, niin minulla aikaa tässä vähän tasata.

Tässä menevät nyt vähän ehkä sekaisin tämä yleisen edun valvonta ja sitten yleisen edun valvontayksikkö. Yleisen edun valvontaa ei varmasti kukaan vastusta, vaan siinä, että tähän järjestelmään rakennetaan sisälle, sen uuden viraston sisälle, tällainen valvontayksikkö, nähdään sitä problematiikkaa ja seurannan tarvetta. — Kiitos, ei muuta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 218/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 2/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Ensimmäinen puheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Simula. Esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.06 **Jenna Simula ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen nyt maa- ja metsätalousvaliokunnan kevätistuntokauden viimeisen mietinnön, joka koskee niin sanottua lunastuslakia.

Hallituksen esityksessä ehdotettiin muutettavaksi useita eri lakeja, ja muutosten tarkoituksena on ennen kaikkea parantaa lunastettavan omaisuuden haltijan asemaa ja varmistaa perustuslaissa turvatus täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen. Nykyisen lunastuslain korvausperusteet ovat pääosin peräisin 1970-luvun lopulta. Tämä on esitys, jota on odotettu pitkään, ja sitä on valmisteltu ja yritetty saattaa maaliin jo noin kymmenen vuoden ajan kolmella eri vaalikaudella.

Valiokunta kiittää hallituksen esityksen perusteellisesta valmistelusta, joka on johtanut tähän pisteeseen, että lakiehdotukset ovat eduskunnan käsiteltävinä.

Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että lunastuskorvauksessa kohteenkorvaus perustuu käyvän hinnan sijaan markkina-arvoon. Samalla kohteenkorvausta ja haitankorvausta korotetaan 25 prosentilla. Niin kutsuttu arvoneleikkauksmekanismi poistetaan sekä asunto- ja elinkeinotakuuta laajennetaan. Saamansa selvityksen mukaan maa- ja metsätalousvalio-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

kunta pitää esitystä tarpeellisenä ja asianmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräiltä osin muutettuina sekä ehdottaa yhtä lausumaa.

Mietintöön sisältyy yksi vastalause, jossa on pykälämuutosehdotus ja lausumaehdotus.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä tarkastellaan esimerkiksi täyden korvauksen toteuttamista. Perustuslakivaliokunnan antaman lausunnon mukaan varallisuusaseman muuttamattomuuden periaatetta on syytä pitää täyden korvauksen keskeisenä lähtökohtana eikä pakkolunastuksessa voida poiketa täyden korvauksen vaatimuksesta.

Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että lunastuksen kohteena olevan omaisuuden omistajia on kohdeltava yhdenvertaisesti riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen kohde lunastetaan. Perusperiaatteena on oltava se, että lunastuksesta aiheutuvat menetykset hyvitetään täysimääräisesti ja varallisuusasema ei lunastuksesta huolimatta muutu. Käyvän hinnan sijasta lunastettavasta omaisuudesta suoritettava korvaus perustuisi jatkossa kohteen markkina-arvoon. Markkina-arvo on kiinteistöarvioinnin oppien ja arviointistandardien mukaan määritettävä arvioitavan omaisuuden parhaan ja tuottavimman käytön mukaan. Omaisuuden arvoa ei voida määrittää vain pakkolunastushetkellä vallitsevan käyttötavan mukaan, vaan on otettava huomioon myös sellaiset vaihtoehtoiset käyttötavat, jotka voivat olla taloudellisesti arvokkaampia ja joiden käyttöön ottamiselle ole oikeudellisia esteitä. Riski kohteen arvon määrittelyssä käytettävien menetelmien epätarkkuudesta jää lunastajalle.

Arvoisa puhemies! Valiokunta käsitteli kattavasti myös esityksen vaikutuksia. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa esitettiin huoli esityksen vaikutuksista lunastustoimituksiin, kuntien maanhankintaan, kaavojen toteutukseen sekä luonnonsuojeluun ja rakennussuojeluun. Erityiseksi huolenaiheeksi kuntien maanhankinnan näkökulmasta nousi kohteenkorvauksen ja haitankorvauksen korjaaminen 25 prosentin korotuksella.

Talousvaliokunta ja ympäristövaliokunta ovat lausunnoissaan punninneet myös esityksen kohtaamaa kritiikkiä sen yhteiskunnallisiin vaikutuksiin nähden. Näiden valiokuntien lausunnoissa omistajan asemaa parantavia muutoksia pidetään kannatettavina. Lausuntojen mukaan esitys edistää lunastuksen kautta toteutettavien, yleistä etua palvelevien hankkeiden ja lunastuksen yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy näihin näkemyksiin.

Talousvaliokunta toteaa lausunnossaan, että ehdotuksella on kokonaisuutena arvioiden myös taloudellisen toimintaympäristön ennustettavuutta ja markkinoiden toimivuutta parantava vaikutus. Kaiken kaikkiaan sekä talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan lausuntojen että saamansa selvityksen perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että vaikutukset hintatasoon ovat vähäisempiä ja välillisempiä kuin kritiikissä esitetään.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana tähän hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen ja muutettuihin hallituksen esitykseen sisältyvät 1., 3., 4. ja 5. lakiehdotuksen.

Lisäksi valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy yhden lausuman, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii voimansiirtolinjojen lunastamisesta määrättäviä korvauksia koskevaa selvitystä.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten jatkamme puhujalistaa. — Edustaja Jukkola.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

18.11 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänään käsiteltävä lunastuslain uudistus on poikkeuksellisen merkittävä oikeudenmukaisuuden ja perusoikeuksien kannalta. Kyse ei ole pienestä säädöksen korjauksesta vaan vuosikymmenten jälkeen tehtävästä suunnanmuutoksesta maanomistajien hyväksi ja samalla osoitus oikeistolaisesta vastuunkannosta omaisuudensuojan ja yritteliäisyyden puolesta.

Laki on peräisin vuodelta 1977, ja vaikka sitä on vuosien mittaan osin päivitetty, lunastuskorvausten perusta, niin sanottu käypä arvo, on pysynyt noin suunnilleen muuttumattomana. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa yksittäisten arvioiden vaihtelu voi olla jopa 50 prosenttia suuntaan tai toiseen. Se ei ole oikeusvaltion eikä markkinatalouden mukaista toimintaa.

Suomessa on myös noin 600 000 yksityistä maanomistajaa. He ovat huolehtineet omaisuudestaan, osa jopa sukupolvien ajan, ja usein kyse on paljon muustakin kuin maahehtaareista. Se on elinkeino, perintö ja osa ihmisen identiteettiä. Oikeistolainen ajattelu lähtee siitä, että yksityistä omistusta ja omaisuutta tulee suojella. Se on terveiden julkisten talouksien kivijalka.

Tähän asti korvaukset lunastuksista ovat jääneet kauas markkina-arvosta. Metsätiloista on maksettu alle vapaan kaupan hintojen, sähkölinjoista nimellisiä korvauksia, ja kuntien maanhankinta on ollut enemmän sanelua kuin neuvottelua. Samalla toisaalta esimerkiksi tuulivoimaa varten vuokratuista maa-alueista maksetaan huomattavasti korkeampia korvauksia. Tämän vuoksi uudistus on perusteltu. Jatkossa lunastuskorvaus maksetaan aidon markkina-arvon mukaisesti ja siihen lisätään 25 prosentin korotus. Tämän varmuuslisän tarkoitus on kompensoida lunastukseen liittyvää epävarmuutta ja varmistaa, ettei maanomistaja kannu riskiä arvioinnin epätarkkuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä uudistus on johdonmukaista vastuunkantoa. Omistamisen turvaaminen on perusta sille, että ihmiset uskaltavat investoida, kehittää ja pitää huolta omaisuudestaan. Ilman tätä luottamusta ei synny kasvua eikä pitkäjänteistä kehittämistä, ei maaseudulla eikä kaupungeissa.

Uudistus ei tarkoita pakkolunastusoikeuden poistamista. Se jää luonnollisesti käyttöön kunnille, mutta sen luonne muuttuu. Painopiste siirtyy pakosta kohti neuvottelua. Tavoitteena on, että maa-alueita hankitaan yhteistyöllä ja kohtuudella, ei selkä seinää vasten. Tämä on linjassa sen kanssa, että hallinto on maan kansalaisia varten eikä toisinpäin.

Lakiin sisältyy myös tärkeä muutos asemakaavoitukseen liittyen. Jatkossa asemakaavan tuoma arvonnousu ei enää leikkaa korvausta. Tämä on myös tärkeä signaali siitä, että yhteiskunta kunnioittaa yksityistä omistusta eikä kohdista sanktioita suunnittelun vuoksi.

Ruotsissa tämä vastaava uudistus tehtiin jo vuonna 2010. Siellä lunastusten määrä ei kasvanut eivätkä kustannukset karanneet käsistä. Sen sijaan maanomistajien asema parani ja prosessien hyväksyvyys vahvistui. Meillä on nyt mahdollisuus tehdä sama, rakentaa yhteiskuntaa, jossa yksilön oikeuksia kunnioitetaan myös silloin, kun yhteiskunta tarvitsee lisää tilaa kasvaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.16 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Omaisuudensuoja on keskeinen perusoikeus. Ilman sitä ei ole turvaa eikä vakautta. Ilman sitä ei synny luottamusta. Siksi on meidän velvollisuutemme tehdä kaikkemme, jotta suomalaiset voivat omistaa. Käsiteltävä lakiesitys kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muutta-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

misesta parantaa suomalaisten oikeutta omaisuuteensa. Se varmistaa, että kun yhteiskunta tarvitsee käyttöönsä yksityistä omaisuutta, maksetaan siitä täysi korvaus. Tämä on vain ja ainoastaan kohtuullista. Näin asian kuuluu oikeusvaltiossa olla.

Arvoisa puhemies! Nykyinen lunastuslaki on vanhentunut. Korvaukset ovat perustuneet käypään hintaan mutta eivät ole vastanneet omaisuuden todellista markkina-arvoa. Tämä on aiheuttanut epäoikeudenmukaisuutta ja epäluottamusta. Uudistuksessa korvausperusteeksi säädetään markkina-arvoa vastaava täysi korvaus. Lisäksi lunastuskorvaukseen tulee 25 prosentin korotus. Samalla poistetaan asemakaavoituksesta johtuva arvon leikkaus, epäkohta, joka on vienyt omistajilta oikeuden arvonnousuun, jonka kunnan päätökset ovat luoneet.

Esityksen käsittelyn aikana valiokunta on antanut esitykselle tukensa tarpeellisin muutoksin. Valiokunta on esimerkiksi täsmentänyt, että lain voimaan tullessa sovelletaan uuden lain säännöksiä myös vireillä olleeseen lunastustoimitukseen, jolle lunastuspäätöstä ei ole vielä annettu. Samalla valiokunta on korostanut, että omaisuuden suojan vahvistaminen ei tarkoita hankkeiden hidastamista vaan tasapainoa, luottamusta siihen, että myös maanomistajaa kohdellaan oikeudenmukaisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että markkina-arvon määrittämiseen käytetään nykyistä monipuolisempia menetelmiä.

Arvoisa puhemies! Lunastus on viimekätinen keino. Lähtökohdan tulee olla, ettei yhteiskunnalla ole tarvetta kajota yksityiseen omaisuuteen. Juuri siksi lunastuksen on oltava oikeudenmukainen myös sille, keneltä otetaan. Kun lunastetaan, tehdään se oikein: täyttä korvausta vastaan, reilusti ja läpinäkyvästi.

Tämä lakiesitys on askel kohti järjestelmää, joka suojaa perusoikeuksia ja vahvistaa luottamusta yhteiskunnan toimintaan. Siksi hallituksen esitys ansaitsee kannatuksen. Kiitän valiokuntaa huolellisesta työstä ja siitä, että sen ehdotukset parantavat esitystä entisestään. Kun suojellemme omaisuuden suoja, rakennamme vahvempaa yhteiskuntaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

18.20 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! 1.4.1977 valmistui maatalalaki, ja siten vuoden 1978 alusta on ollut voimassa lunastuslaki, ja sitä oli aika jo uusia. Tässä palautuu mieleen, että minä olin 12-vuotias poika siihen aikaan. Hyvät edustajat, lain pohjateksti on vielä vanhempi, se on nimittäin 1800-luvulta. Nyt kiitän hallitusta siitä ja aivan aiheesta, että tämä laki saadaan vietyä läpi. Muistamme myös, että uudistushankkeen laitto alulle Sipilän hallitus noin kymmenen vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Tämän lain uudistamisen merkittävimpana syynä on ollut tuulivoiman voimakkaasti lisääntynyt rakentaminen Suomessa 2010-luvun alusta. Eliikkä tuulivoiman rakentamisen voimakas lisäys on ollut perusteena. Moni maanomistaja on joutunut epäoikeudenmukaisesti kohdelluksi. Sähkönsiirtolinja on vedetty omien maiden läpi, ja korvaus tästä on ollut minimaalinen. Samaan aikaan voimalan omille maille saanut maanomistaja on saanut merkittävästi suuremman korvauksen.

Yllättävää kyllä, tämä laki ei kuitenkaan tuo korjausta tähän suurimpaan ongelmaan. Jatkossa lunastuskorvaus siirtolinjojen osalta nousee vain 25 prosenttia, joten sillä ei voi paljon kehua. Me keskustan edustajat saimme talousvaliokunnassa lausuntoon lisäyksen, että oikeusministeriön tulee välittömästi käynnistää työ, jotta tämä suurin epäkohta saadaan korjatuksi. Tämä tuli myös kirjatuksi valiokunnan lausuntoon, ja ilokseni voin nyt to-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

deta, että myös maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy tähän näkemykseen omassa mietinnössään, jonka juuri kuulumme esittelyssä. Eli jatkossa huomioitaisiin metsäalueen arvonnääritys ja lunastuksen perusteena olevan hankkeen tuottama hyöty. Tämä on erityisen tärkeä näkökohta, kun puhumme sähkönsiirtolinjoista.

Arvoisa puhemies! Muilta osin tämä lakiesitys on oikein hyvä. Lunastuskorvaus perustuu jatkossa korkeimpaan markkina-arvoon, kuten kuuluukin. Lisäksi päälle maksetaan 25 prosentin korotus. Tämä vastaa paremmin täyttä korvausta kuin käypä hinta, joka on aiemmin ollut käytäntönä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.24 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Voimassa olevan lain mukaan lunastettavasta omaisuudesta on määrättävä omaisuuden käyvän hinnan mukainen täysi korvaus. Säännöstä esitetään tarkistettavaksi siten, että lunastettavasta omaisuudesta suoritettavan korvauksen tulisi perustua käyvän arvon sijasta kohteen markkina-arvoon. Kannatamme lunastuslain uudistamista niin, että omaisuuden arvon määrittämisessä kohteen käyvästä arvosta siirrytään sen markkina-arvoon.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt muutettavaksi hallituksen esitystä siten, että valitaan arviointimenetelmä, joka johtaa lunastustoimituksessa omaisuuden korkeimpaan arvoon. Hallituksen esityksessä oli aiemmin esitetty, että lunastustoimituksessa valitaan arviointimenetelmä, joka luotettavimmin johtaa täyden korvauksen takaa-vaan markkina-arvoon.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon myötä hallituksen esityksen 38 a §:ssä esitetty automaattinen ja kiinteä 25 prosentin korotus lunastuskorvaukselle on liian joustamaton. Pykälää on tarpeen muuttaa niin, että korotukselle säädetään vaihteluväli nollan ja 25 prosentin välillä. Vaihteluväli on tarpeen niissä tapauksissa, kun markkina-arvon määrittämiseen liittyy epävarmuutta kauppojen vähäisyyden, hintatason vakiintumattomuuden tai muun vastaavan tekijän vuoksi.

Useiden valiokunnalle lausuntonsa toimittaneiden tahojen sekä lakiesityksestä lausuntokierroksella lausuneiden tahojen mukaan korotus vaarantaa kuntien vapaaehtoiset maa-kaupat ja tätä kautta yhdyskuntarakenteen kehittämisen sekä investoinnit infraan ja asuntorakentamiseen. Mahdolliset puutteet korvauksen määrästä tulisi ratkaista arviointikäytäntöjä ja säännösten soveltamiskäytäntöjä tarkistamalla.

Lunastuskorvauksen automaattinen korottaminen johtaa siihen, että lunastustoimitusten määrä kasvaa merkittävästi. Siten myös itse lunastusprosessiin liittyvät viranomaiskulut ja muut hallinnolliset kustannukset nousevat ja prosessit pidentyvät. Lisäksi markkinahintaa korkeampi hinta vapaaehtoisessa kaupassa voi olla kiellettyä valtiontukea.

Heikossa taloudellisessa tilanteessa Suomessa ei ole varaa vaikeuttaa mitään investointeja. Etenkin asuntorakentamisen lama on ollut syvä, ja esitys heikentää tilannetta edelleen, kun kustannukset kasvavat ja investoinnit viivästyvät. Samaan aikaan julkiset määrärahat esimerkiksi liikenneinfraan vähenevät.

Esitykseen sisältyvistä ehdotuksista taloudellisesti merkittävimmät vaikutukset aiheutuisivat lunastuskorvauksille suoritettavaksi esitetystä kiinteästä korotuksesta. Hallituksen esityksen mukaan uudistus tarkoittaa 40 miljoonan euron välitöntä lisäkustannusta kunnille. Lisäksi tulevat ne välilliset kustannukset, joita maanhankinnan hidastuminen tuottaa, kun kasvuhankkeet jämähtävät lunastusprosesseihin.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Energiahankkeisiin ja siirtolinjoihin liittyvä koettu epäoikeudenmukaisuus ei ratkea 25 prosentin korotuksella lunastushintoihin. Asia tulee korjata erillislainsäädännöllä, ei yleisen lunastuslain uudistamisen yhteydessä. Oikeusministeriö on käynnistänyt selvityksen asiasta, ja hallituksen tulee antaa esitys pikaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen pykälämuutosesityksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vihdoin ja viimein tämä lunastuslaki tulee nyt tänne uudistettuna käsittelyyn, ja kaksi asiaa kannattaa huomata. Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta tähän saakka on ollut hieman epäselvyyttä, tai sanotaanko niin, että omaisuutensa menettäneellä henkilöllä, mikä oikeus häneltä lähtee tässä pakkolunastusmenettelyssä, oikeudet ovat olleet vähän epäoikeudenmukaiset, mutta nyt se korjataan.

Kaikkihan lähti tietenkin siitä liikkeelle, että perustuslaki uusittiin vuonna 2000, ja perustuslaissa nimenomaan korostetaan omaisuudensuojan vahvuutta. Se on todella vahva Suomessa, ja niin sen pitää ollakin. Sitä tukevat myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten monet ennakkopäätökset. Sieltä on päätöksissä selvästi korostettu omaisuudensuojan tärkeyttä. Monellehan se on esimerkiksi vaikka kesämökin lähellä oleva alue, minkä hän omistaa, ja jos johonkin tarkoitukseen, vaikka sähkölinjaan, menee se, hänellä pitää olla oikeus saada siitä täysi korvaus, ja se koskee myös hänen elinkeinoaan. Siltä, joka joutuu lunastuksessa luovuttamaan omaisuutensa pois, voi mennä elinkeino. Tämä uusi laki, jota nyt ollaan tässä hyväksymässä, huomioi senkin.

Kannattaa muistaa tässä asiassa, että nyt kun on lunastuksen kohde, maatila tai metsätila tai mikä se nyt onkaan, niin ostaja tai se, joka sen lunastuksen on pannut vireille, joutuu maksamaan siitä korkeimman markkina-arvon mukaisen korvauksen, joka tarkoittaa tietenkin sillä paikkakunnalla järkevän ostajan tarjoamaa hintaa. Ja sitten kun esimerkiksi kunta lunastaisi vaikka joksikin alueeksi tarvitsemansa, vaikka nyt asuntorakentamiseen tai teollisuusrakentamiseen sen alueen, niin sen kunnan on maksettava sitten se markkina-arvon mukainen täysi korvaus, jonka järkevä ostaja sillä paikkakunnalla avoimessa kilpailussa, tarjouskilpailussa, olisi maksanut.

Tähän tulee sitten se kuuluisa, tai paremminkin paljon puhuttu, 25 prosentin lisäkorvaus, tämän hinnan korotus 25 prosentilla. Se johtuu vain ja ainoastaan siitä, että tilojen arvioinnissa aina on eroja. Jos kolme arvioijaa arvioi saman metsätilan, niin aivan varmasti eivät päädy samaan lukuun. Tähän saakkahan tämän arvion tavoista ja arvion tekijöistä riippuvan eroavaisuuden on joutunut maksamaan se maastaan luopuva tai omaisuudestaan luopuva henkilö. Nyt kun tulee lakiin suoraan tämä mahdollinen arvioiden häilyvyys, sitä ei maanomistaja itse joudu korvaamaan vaan se tulee kaupassa mukana ja hän saa siitä aidon, rehellisen korvauksen. Niinhän sen pitää ollakin.

Monelle ihmiselle tai yrittäjälle omaisuuden menetys siinä tilanteessa on todella, todella vaikea juttu. Olen joutunut niitä tapauksia edellisen työni aikana, kun tila-arvioita olen tehnyt tuhansia kappaleita, ihan itsekin kokemaan, miltä se näyttää, kun omaisuus menee jonkun pakkolunastuksen myötä.

Tämä uusi lakihan tietenkin parantaa tämän omaisuuden haltijan asemaa. Hän pääsee erinomaiseen, tasavertaiseen asemaan sen uuden omistajan kanssa, koska esimerkiksi aikaisemman lain mukaan kaavoituksen takia hinnannousua ei annettu tälle, joka lunas-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

tuksessa joutui luopumaan omaisuudestaan, ja nyt uuden lain aikana sitä kaavoituksen laskemaa hyötyä ei oteta pois vaan se lunastuksen antaja, joka luovuttaa omaisuutensa, saa sen itselleen korvauksessa. Tämä on äärimmäisen tärkeää ja myös oikeudenmukaista, koska pitää muistaa se, että tähän on nykyisen perustuslain tulkinnan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukainen tulkinta. Ja se on oikeudenmukainen, koska eihän se voi olla niin, että ihmisen omaisuus otetaan pois ja hän ei saa siitä täyttä korvausta.

Uskon, että tällä lailla on tulevaisuudessa merkitystä nimenomaan näiden sähkölinjojen rakentamisesta saataviin korvauksiin. Kuten monessa puheenvuorossa on mainittu, näitä tuulivoima-alueita kun rakennetaan, uusia tuulimyllyjä, niin niistä tulevat korvaukset ovat oikeudenmukaisia.

Siinä on myös tietenkin sekin, että kun tehdään näitä lunastuksia, niin kunnat, jotka tarvitsevat maata, voivat toki sen suunnitella huolella, mutta tähän myös kiinteyttää tätä järjestelmää niin, että ei isoja alueita lunasteta ihan vain sitä varten, että niitä pidetään reservinä, vaan jos jotakin lunastetaan, se lunastetaan tositarpeeseen, mikä on mielestäni aivan reilua menettelyä.

Katson, että tämä lakiesitys on oikein hyvä ja se saa sitten hyvän käsittelyn tässä talossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

18.31 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tästä on hyvä jatkaa: edustaja Hoskonen piti hyvän puheenvuoron ja samoin edustajat Jukkola ja Hänninen täällä jo aikaisemmin.

Haluan myös antaa kiitokset hallitukselle ja eduskunnan valiokunnille siitä, että tämä lunastuslaki vihdoin saatiin eteenpäin. Täytyy sanoa, että omassa maakunnassani Pirkanmaalla oli viime vaalien alla maanomistajien ykköstoiveena, että tämä asia saadaan eteenpäin. Siellä oltiin kovasti pettyneitä, että edellinen hallitus ei tätä eteenpäin saanut, koska tämä asia, tämä vanha laki, on koettu juuri niillä perusteilla, joita edustaja Hoskonen äsken sanoi, epäoikeudenmukaiseksi, ja nyt tämä saadaan sillä tavalla järkevälle tasolle. Tässä on monia hyviä kohtia: omaisuudensuojaa vahvistetaan, omaisuudenhaltijan asemaa vahvistetaan, täyden korvauksen periaatteen toteutuminen — se on tärkeä — ja sitten tietysti tämä lunastuskorvauksen 25 prosentin korotus ja nimenomaan tämä markkina-arvon mukainen korvaus käyvän hinnan sijasta. Nämä ovat äärimmäisen tärkeitä asioita.

Niin kuin täällä jo aiemmin, olisiko ollut, edustaja Hänninen korosti sitä, että totta kai aina ensisijaista olisi se, että voitaisiin vapaaehtoisilla kaupoilla ja neuvottelemalla nämä maa-alueet hankkia, mutta kuten tiedämme, aina se ei ole mahdollista. Silloin, jos lunastukseen mennään, on äärimmäisen tärkeää, että se korvaus on tosiaan sellainen, että se on oikeudenmukainen siitä menetetystä omaisuudesta, ja aivan kuten tuossa äsken sanottiin, myös siinä tilanteessa, että sinne jää oma asunto alle tai oma elinkeino loppuu, annetaan se mahdollisuus, että on mahdollisuudet sitten muuttaa muualle — saa sellaisen rahasumman, jolla voi sitten muualle muuttaa — tai sitten toisaalta sitä elinkeinon harjoittamista jatkaa jossain muualla. Tällaisia tilanteita tietysti aina tulee, koska totta kai me tarvitaan esimerkiksi asumiselle uusia maa-alueita, me tarvitaan erilaisille infrahankkeille uusia alueita, ja sitten jo täällä mainitut uusiutuvan energian hankkeet ja niihin kytkeytyvät voimalinjat ovat ihan olennainen osa tietysti, ja se on itse asiassa juuri se asia, joka tässä kaikkien eniten on tapetilla viime aikoina ollutkin.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Kaikkineen on erittäin hyvä asia, että tämä menee nyt eteenpäin, ja en myöskään usko, että tämä tulee vaikeuttamaan hankkeiden edistymistä. Pikemminkin se tulee niitä helpottamaan, koska se maanomistajan intressi tilanteessa on ihan toinen silloin, kun siitä asiasta saa täyden markkina-arvon mukaisen korvauksen, kuin silloin, jos joutuisi sellaiseen tilanteeseen, että koetaan, että joutuu omaisuuttaan menettämään alihintaan. Se on luonnollista, että sitä asiaa koetetaan vastustaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

18.35 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä voimassa oleva, nyt kohta muuttuva lunastuslaki on laadittu 1970-luvulla aivan erilaiseen Suomeen kuin missä nyt elämme, joten onkin selvää, että lunastuslaille on ollut ilmeinen muutostarve jo useamman vaalikauden ajan. Kiitän hallitusta ja hallituspuolueita siitä, että meillä on nyt käsittelyssä lunastuslain päivitys, uusi lunastuslaki, jota me maa- ja metsätalousvaliokunnan todella perinpohjaisen käsittelyn aikana vielä saimme täsmennettyä ja parannettua.

Tämä lunastuslain päivityspaketti parantaa lunastettavan omaisuuden haltijan asemaa ja varmistaa perustuslaissa turvatun täyden korvauksen vaatimuksen toteutumisen. Lunastuslain päivittämistä ja siinä määriteltävien korvaustasojen päivittämistä oikealle ja oikeudenmukaiselle tasolle on kritisoitu etenkin kuntien ja kaupunkien suunnalta useilla ja usein vaihtuvilla perusteluilla. Julkisten toimijoiden kritiikkiä oikeudenmukaisemmista lunastushinnoista ei voi kuin ihmetellä. En ymmärrä, miksi maanomistajien pitäisi olla veloitettuja omaisuutensa luovuttamiseen kunnille alehintaan ja alihintaan. Tällaista käsittämättömyyttä veloitettahan tämän lakimuutoksen vastustaminen käytännössä tarkoittaa. Uudistettussa lunastuslaissahan vain turvataan oikeudenmukainen korvaus maanomistajalle häneltä pakolla otetusta omaisuudesta. Etenkin Uudenmaan näkökulmasta pidän erittäin hyvänä myös niin sanotun arvonleikkaussäännöksen poistumista lunastuslaista.

Selkeä puutekin lunastuskorvauksiin kuitenkin vielä jää. Tämänkään lain hyvät muutokset eivät ratkaise nauhamaisiin lunastuksiin liittyvien korvausten epäkohtia, eli esimerkiksi sähkölinjojen, sähkökatujen, alle jäävien maiden lunastuskorvauksia ei tällä lainsäädännöllä vielä saada oikeudenmukaiselle, riittävälle tasolle. Tämän epäkohdan korjaaminen vaatii erityislainsäädäntöä. Me keskustassa edellytämme tämän lainsäädännön valmistelusta ja tuomista eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pikaisesti.

Mutta tätä erittäin tärkeää muutosehdotusta odotellessa kiitän vielä uudemman kerran hallitusta, hallituspuolueita ja maa- ja metsätalousvaliokuntaa tämän erittäin tärkeän lakiesityksen maaliin saamisesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

18.37 Teemu Kinnari kok: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, tänään käsittelyssä oleva hallituksen esitys lunastuslainsäädännön uudistamisesta koskettaa perustavanlaatuisia kysymyksiä: yksityisen omaisuuden suoja suhteessa julkisen vallan tarpeisiin.

Käsitlemme asiaa, joka ulottuu syvälle oikeusvaltion ja omaisuudensuojan käsitteisiin, ja kuten on tänään jo kuultu, Suomessa lunastusoikeus on ollut käytössä jo pitkään. Menettely käynnistyi jo 1800-luvulla, kun valtiovallan ja yhteiskunnan kehitystarpeet, kuten rautatiet, maantiet ja myöhemmin energiainfrastruktuuri, edellyttivät mahdollisuutta

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

hankkia maata yksityisiltä. Ja kuten myös on kuultu, edellisen kerran tätä lakia on päivitetty 70-luvulla.

Alusta lähtien lunastukseen on kuitenkin suhtauduttu varauksella. Se on nähty poikkeuksena, ei normaalina menettelynä. Tämä linja on perustunut syvään ymmärrykseen siitä, että maata ei omisteta hetkessä vaan sukupolvien ajan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys nykyaikaistaa lunastuslainsäädäntöämme. Se tekee sen tavalla, jota on mielestäni helppo kannattaa. Se selkiyttää lunastuksen edellytyksiä, tarkentaa yleisen tarpeen käsitettä ja sitoo viranomaiset tiukemmin oikeusvaltioperiaatteeseen ja määrittää lunastuskorvauksen määrittämiselle selkeän toimintamallin. Hinnan määrittäminen korkeimpaan markkina-arvoon on keskeinen tarkennus, kuten myös siihen lisätty 25 prosentin korotus.

Erityisen tärkeinä pidän kahta asiaa: 1) Maanomistajan oikeusturvan vahvistaminen. Uudistus parantaa merkittävästi maanomistajan oikeusturvaa, ja maanomistaja saa lunastuksen yhteydessä oikeudenmukaisen korvauksen. Näin ei ole aina ollut. 2) Perustuslaillisen omaisuudensuojan kunnioittaminen. Uudistus muistuttaa, että julkisen vallan oikeus lunastaa on poikkeustapaus. Se on rajoitettu, perusteltu ja viimekätinen väline, jota on käytettävä harkiten ja vain silloin, kun muuta keinoa ei ole. Neuvottelemalla kauppojen kuuluu tietenkin syntyä.

Arvoisa rouva puhemies! Meillä on Suomessa ollut vahva maan omistamisen kulttuuri. Omistaminen on liittynyt vastuuseen, perintöön ja pysyvyyteen. Se, että lunastus kohdistuu tällaisiin arvoihin, tekee siitä aina painavan toimenpiteen. Siksikin tämä lakiuudistus on tervetullut. Se ei muuta perusasetelmaa, mutta se päivittää menettelyt oikeudenmukaisemmiksi ja varmistaa sen, että maanomistajan oikeudet eivät jää sivuun yhteiskunnallisten hankkeitten edessä.

Lunastuslaki ei kosketa suurta yleisöä todellakaan päivittäin, mutta niille, joita se koskee tai on koskettanut, sen vaikutus voi olla syvä ja pitkäkestoinen. Tämä esitys on harkittu ja oikeudenmukainen, ja on erittäin hienoa, että tämä lunastuslaki viimeinkin päivitetään tähän päivään. Ja kiitos kollegoille erinomaisen hyvistä puheenvuoroista. — Kiitos. [Eduskunnasta: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

18.41 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset tosiaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle ja erityisesti sen puheenjohtaja Simulalle, joka tämän mietinnön esitteli. Silloin, kun tämä hallituksen esitys oli lähetekeskustelussa täällä, kehuin tätä jo, ja nyt on aika kehua lisää.

Tämä esityshän siis koskettaa ennen kaikkea omaisuudensuojaa eli oikeutta, jonka perustuslaki turvaa meistä jokaiselle. Tämä lunastuslain uudistus vastaa sekä oikeusvaltioajattelun että myöskin yksilön näkökulmasta vuosikymmeniä vanhentuneeseen lainsäädäntöön, ja on kuultu monessa puheenvuorossa, että se on jo 70-luvulta ja lonkerot, juuret ulottuvat sinne 1800-luvulle saakka, eli oli jo aikakin uudistaa.

No, hallitus siis vahvistaa nyt yksityisen omaisuuden asemaa, ja tämä lunastuskorvaus määräytyy markkina-arvon mukaan, ja siihen lisätään täälläkin mainittu 25 prosentin kiinteä korotus. Tämä on selkeä ja oikeudenmukainen linja. Se ei ole mikään kompromissi, vaan perustuslain täyden korvauksen vaatimuksen toteuttamista. Tämä tuo ennustettavuutta ja tasapuolisuutta.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Kunnille ja valtioille tämä toki, kuten noista vastalauseista voidaan lukea, tuo kustannuspaineita, mutta minun näkemykseni mukaan ne ovat hallittavissa. Tärkeämpää on kuitenkin turvata kansalaisten luottamus siihen, että heidän omaisuutensa ei ole alihintaista vaihdantatavaraa yhteiskunnan investoinneissa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on monivuotisen valmistelutyön tulos. Aina sieltä, niin kuin kuultiin, Sipilän hallituksen ajoilta tätä on yritetty, ja nyt se saadaan viimein maaliin, ja valiokunnat ovat käsitelleet perusteellisesti. Maa- ja metsätalousvaliokunta on kannattanut tätä esitystä lähes yksimielisesti. Toivon ja uskon, että eduskunta tekee tässä nyt ihan oikeudenmukaisen päätöksen, nimittäin täysi korvaus ei ole etuoikeus, se on perusoikeus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

18.43 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Suhosen edellä tekemiä esityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

18.44 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää hallitusta hyvästä esityksestä ja valiokunnan puheenjohtajaa sen hyvästä käsittelystä. Haluan kiittää myös perustuslakivaliokuntaa, joka antoi meille pohjan maa- ja metsätalousvaliokuntaan tehdä esityksestä entistäkin parempi.

Tässä lunastuslakiesityksessä on kyse siitä, että oikeusvaltioperiaate toteutuu ja että omaisuudensuoja toteutuu. Kuten olemme kuulleet, pohjat edelliseen lunastuslakiin ovat jo 1800-luvulta ja korvausperusteita määritettiin ja tarkennettiin 70-luvulta, ja siihenpä ne sitten ovat jääneetkin. Korvaustasot olivat monin osin niin alhaisia, niin epäoikeudenmukaisia, että monissa perheissä tuli itku joko elinkeinon menettämisen tai vaikkapa asunnon menettämisen perusteella, ja ne korvaukset eivät todellakaan antaneet mahdollisuutta sitten vastaavantyyppisiä saada tilalle.

Perustuslakivaliokunta vielä muutti tätä hallituksen hyvää pohjaa siten, että markkina-arvo määritetään aina parhaalla mahdollisella menetelmällä. Tämä koskee myös nauhamaisia lunastuksia, joihin esimerkiksi sähkölinjat kuuluvat. Pohjalakiesityksessähän nämä olisi edelleen määritetty vanhalla 70-luvun summa-arvomenetelmällä, joka nimenomaan tuotti niistä todella alhaisia arvoja. Nyt kun ne määritetään parhaalla mahdollisella menetelmällä, niin tuottoarvo, johon vaikuttaa esimerkiksi läheinen tuulipuistoalue, huomioidaan myöskin tässä. Kun ne voidaan arvioida parhaalla mahdollisella menetelmällä, niin tämä 25 prosentin korotus lisätään siihen automaattisesti huomioimaan arviointiepävarmuuksia ja turvaamaan täyttä korvausta. Sitä 25 prosentin korvausta ei olisi maksettu vahingonkorvauksista, mutta nyt oikeusministeriön tulkinta oli, että esimerkiksi puuston ennenaikaisista haitoista, taimikon menetyksistä, tuulenkaadoista, satovahingoista ja rakentamisaikaisista menetyksistä tämä korvaus voidaan maksaa kokonaiskohteenkorvauksena, josta tulee tämä 25 prosentin korotus samoin kuin haitankorvauksesta. Siis ei ole pakko käyttää sitä vahingonkorvausosiota, joka olisi estänyt sen 25 prosentin korotuksen. Näin ollen myös näiltä johtokaduilta, sähkölinjoilta suomeksi sanottuna, tulee huomattavasti paremmat korvaukset.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Siitä huolimatta ainoa pieni kosmeettinen haikka, mikä minua jäi harmittamaan, oli se, että kun laitoimme lausuman, niin vaadimme vain pikaista selvittämistä tästä tuulivoimailaista, joka korjaisi loputkin näistä nauhamaisten asioitten ongelmista, mikäli tahtoa on, eikä vaadittu myöskään lainsäädäntöä siihen. Mutta se on sitten seuraavien hallitusten tai mielellään jo tämän hallituksen murhe, sillä se nimittäin on hallitusohjelmassa hyvin kirjattu. Mutta todellakin, kuten tässä selostin, tämä aika hyvin korjaa jo sitäkin asiaa.

Vielä haluaisin lopuksi todeta tässä sen asian, että olin erittäin pettynyt siihen, että SDP ei kannata omaisuudensuojan täysimääräistä korvaamista, vaan halusin jättää vastalauseen tähän mietintöön. SDP:läisiä metsänomistajia on varmaan parisensataatuhatta tässä maassa, ja meidän kannattaa nyt kaikkien saattaa heille tietoon, että tämä puolue ei kannata omaisuudensuojaa heidän metsiensä osalta. [Juho Eerola: Eivätkä näe metsää puilta!] Mielestäni se on merkittävä huomio, ja olisin toivonut, että oikeusvaltioperiaate myös tässä asiassa toteutuu, niin kuin SDP erittäin hyvin monissa muissa asioissa on tätä oikeusvaltioperiaatetta nostanut. [Arto Satonen: Hyvää puhetta! — Oikealta: Erinomainen puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.49 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lunastuslakia ovat tosiaan useat eri hallituskokoonpanot yrittäneet uudistaa — mukaan lukien muun muassa se hallitus, missä nykyinen puolustusministeri oli oikeusministerinä — ja aina syystä tai toisesta se on kaatunut, eli ikävä kyllä yksikään näistä ei ole siinä onnistunut. Tältä osin on todellakin syytä nyt olla tyytyväinen, että on päästy asiassa eteenpäin, ja olla tyytyväinen niin hallituksen kuin valiokuntien tekemään hyvään työhön.

Arvoisa puhemies! Yksittäisten metsänomistajien ja maanomistajien kannalta korjattavaa kuitenkin vielä jäi, kuten on tuotu täällä esille, erityisesti näiden niin sanottujen nauhamaisten korvausten osalta. Varsinkin kun itse tulen tuolta Suomen maaseutuvaltaisimmasta maakunnasta, Etelä-Savosta, niin näistä sähkölinjoista, jotka halkovat metsämaita, edelleen se korvaus jää vajavaiseksi, ja kuten myös jo sanottu, tältä osin tekemistä riittää.

Mutta on hyvä, että tämä asia menee nyt eteenpäin, ja suuri joukko metsänomistajia on kyllä varmasti tyytyväisiä, vaikka tekemistä vielä seuraavillekin jää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

18.50 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys käsiteltiin perinpohjaisesti maa- ja metsätalousvaliokunnassa, ja sille erittäin tärkeitä suuntaviivoja ja reunaehtoja määritteli perustuslakivaliokunta selkeällä ja kattavalla lausunnollaan ja kannanotoillaan.

Kuten edustaja Kalmari edellisessä puheenvuorossa totesi, vasemmisto jätti maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöön vastalauseen. Ymmärrän vastalauseessa esitetyt huolet, mutta en pidä niiden toteutumista todennäköisinä enkä kannata vastalauseessa esitettyä keskeistä muutosehdotusta. Sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreiden edustajien jättämässä vastalauseessa todetaan: ”Perustuslakivaliokunnan lausunnon myötä hallituksen esityksen pykälässä 38 a esitetty automaattinen ja kiinteä 25 prosentin korotus lunastuskorvauksille on liian joustamaton. Pykälää on tarpeen muuttaa niin, että korotukselle säädetään vaihteluväli 0—25 prosenttia. Vaihteluväli on tarpeen niissä tapauksissa, kun

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

markkina-arvon määrittelyyn liittyy epävarmuutta kauppojen vähäisyyden, hintatason vakiintumattomuuden tai muun vastaavan tekijän vuoksi.”

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen parhaita puolia on juuri tuo kiinteä automaattinen korotusprosentti markkinahinnan päälle. Se tuo ennustettavuutta ja selkeyttä lunastusprosesseihin ja lunastushintoihin. Se on oleellinen osa tämän esityksen maanomistajan oikeusturvan päivittämistä perustuslain vaatimalle tasolle, ja tätä vasemmiston vastalauseessa esitetty muutosehdotus juuri romuttaisi. Eli, arvoisa puhemies, vasemmiston muutosehdotus tekisi tyhjäksi koko tämän lain päivityksen, siinä esitetyt parannukset ja maanomistajan oikeusturvan vahvistamisen, sen saattamisen perustuslain vaatimalle tasolle.

Tämän lain hyväksymisen myötä lunastuslaki saadaan vihdoin perustuslain yhdenvertaisuuden ja omaisuudensuojan turvaamisen vaatimalle tasolle, ja tämä on paitsi välttämättömyyden myös erittäin erinomainen lopputulos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

18.53 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä haluan mainita yhden asian, jonka unohdin tuossa puheessani, ja se on yhteismetsät. Valiokuntamme myöskin täsmensi sitä asiaa, että tämä elinkeinon huomioiminen koskee myös yhteismetsiä. Tämä erityinen huomioiminen ei koske suuria yhtiöitä tai ulkomaisia rahastoja tai tämäntyyppisiä, niin kuin ei ollut tarkoitukseen. Mutta koska yhteismetsät olisivat saattaneet mennä siinä pesuveden mukana, niin nyt tämäkin on huomioitu.

Haluan vielä erityisesti kiittää edustaja Eerolaa loppukaneetista: tämä laki maanomistajien turvaksi ei ole etuoikeus vaan perusoikeus. Se oli hienosti sanottu.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 16/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.54 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi muun muassa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia, jolla osaltaan pannaan täytäntöön niin sanottu viides rahanpesudirektiivi ja perustettiin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä. Pankki- ja

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

maksutilien valvontajärjestelmä on kokonaisuus luottolaitosten ylläpitämistä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmistä, Tullin ylläpitämästä pankki- ja maksutilirekisteristä sekä koostavasta sovelluksesta. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää käyttäviä toimivaltaisia viranomaisia ovat Verohallinto, Tulli, Ulosottolaitos, poliisi, Rajavartiolaitos, Puolustusvoimat ja Finanssivalvonta. Toimivaltaisten viranomaisten on mahdollista saada pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä tilin asiakkuutta koskevia tietoja. Voimassa olevan sääntelyn perusteella järjestelmästä ei voi kuitenkaan saada tilin saldotietoja eikä tilitapahtumiin tai arvopapereihin liittyviä tietoja.

Hallituksen esityksessä vuodelta 2018, jossa ehdotettiin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän säätämistä, ehdotettiin asiakkuutta koskevien tietojen lisäksi tilin saldo- ja tilitapahtumatietojen sisällyttämistä valvontajärjestelmään. Eduskuntakäsittelyssä ehdotuksen mukaista pankki- ja maksutilijärjestelmän tietosisältöä supistettiin perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella. Perustuslakivaliokunta muun muassa totesi tuolloin, että ehdotetun kaltainen sääntely, jolla olisi mahdollistettu yksityiselämän ydinalueelle ulottuva arkaluontoisten henkilötietojen käsittely salassapitovelvollisuuden estämättä, olisi tullut valmistella, perustella ja laatia sisällöltään erityisen huolellisesti perustuslain asettamat vaatimukset huomioiden. Hallintovaliokunta piti sittemmin vuonna 2022 antamassaan mietinnössä kyseisen lain muuttamista välttämättömänä, että tilitapahtumatietojen tuominen järjestelmän piiriin otetaan nopealla aikataululla valmisteltavaksi, sillä nykyinen järjestelmä aiheuttaa epätietoisuutta ja päällekkäisiä kustannuksia sekä viranomaisissa että yksityisellä sektorilla. Valiokunta katsoi, että järjestely, jossa tilinumerot on viety monimutkaisen sääntelyn ja tietosuojan taakse mutta joka ei kata tilitapahtumatietojen käsittelyä, ei ole yksilönsuojan, tietosuojan eikä rikoshyödyn jäljittämisen ja pois ottamisen kannalta eikä myöskään järjestelmästä aiheutuvat kustannukset huomioiden uskottava tai keskeinen ratkaisu.

Esityksessä ehdotettujen lainmuutosten tavoitteena on nyt mahdollistaa toimivaltaisten viranomaisten saldo-, tilitapahtuma- ja arvopaperitietoihin liittyvien kyselyjen tekeminen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta. Esityksessä ei ehdoteta viranomaisille uusia toimivaltuuksia saldo- ja tilitapahtumatietoihin ja arvopaperitietoihin pääsemiseksi. Perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä lausunnon, jonka mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä todetussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa on kiinnitetty hallintovaliokunnan huomiota kahteen seikkaan, joista toisen johdosta valiokunta teki tarkennuksen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavia tietoja koskevaan säännökseen. Toinen perustuslakivaliokunnan huomio kohdistui siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevan sääntelyn valtiosääntöisen välttämättömyysedellytyksen tulee olla lakiteknisesti toteutettu asianmukaisesti ja sen tulee myös tarkoittaa henkilötietojen käsittelyn rajoittamista riittävillä kontrolleilla välttämättömään. Luonnollisen henkilön yksityiskohtaiset tilitiedot rinnastuvat yksityiselämän suojan ydinalueelle kuuluviin arkaluonteisiin tietoihin. Perustuslakivaliokunnan mukaan hallituksen esityksen ennakkollisen kontrollin ajatuksena toimivaltaisen viranomaisen pyytäessä tietoja vaikuttaa olevan ennen kaikkea se, että tietojen käsittelyn turvallisuus ja asianmukaisuus nojaavat virkavastuujärjestelmään. Perustuslakivaliokunta on toistuvasti todennut, että tietojen suojaamista oikeudettomalta käytöltä ei voi perustaa vain rekisterinpitäjää tai tietojen käsittelijää koskevan virkavastuun varaan. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että ennakkokontrollin kannalta pyynnön yksilöintitiedot kontrolloivat tietopyyntöjä

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

melko muodollisesti. Yksilöintitiedot eivät sisällä tietoa siitä, miten tiedonsaantioikeuden käyttöä suhteessa välttämättömyyседелlytykseen on arvioitu tietoja pyytävässä toimivaltaisessa viranomaisessa. Perustuslakivaliokunnan mielestä olisi perusteltua, että tällainen välttämättömyysarviointi kirjataan joko saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään tai toimivaltaisen viranomaisen omaan tietojärjestelmään ennakkokontrollin varmistamiseksi sekä sen todentamiseksi, että kukin tietopyynnön tekijä on arvioinut sen tietopyynnön laajuutta lakiehdotuksessa ehdotetulla tavalla sekä voimassa olevien tiedonsaantioikeuksien mukaisesti. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että hallintovaliokunnan on syytä lisätä ehdotukseen välttämättömyysarvioinnin kirjaamista koskeva sääntely.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa on useissa eri kohdissa tuotu esiin viranomaisen velvollisuus välttämättömyyседелlytyksen täyttymistä koskevaan harkintaan ennen tietopyynnön tekemistä. Hallintovaliokunta tuo tämän mietinnössään esiin. Esityksessä myös ehdotetaan säädettäväksi, että toimivaltainen viranomainen vastaa tekemänsä kyselyn välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuudesta. Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että viranomaisen on ennen kyselyn tekemistä arvioitava, mitä tietoja ja kuinka pitkältä ajalta sen on välttämätöntä saada kyseisen tehtävänsä hoitamiseksi. Hallintovaliokunta toteaa lisäksi, että ehdotetun sääntelyn mukaan tietopyyntöjä ja voivat tehdä ainoastaan sellaiset toimintavaltaisen viranomaisen henkilöstön jäsenet, jotka on nimetty ja valtuutettu suorittamaan näitä tehtäviä. Lisäksi on huomioitava, että viranomaisen tietopyyntöjä koskevasta lokirekisteristä on käytävä ilmi myös keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä tiedustelun suorittaneen henkilön ja sen määränneen henkilön tunnistetiedot.

Hallintovaliokunta toteaa mietinnössään vielä selvyiden vuoksi, että viranomaisille on jo nykyisten toimivaltasäännösten avulla mahdollistettu laaja oikeus saada saldo- ja tilitapahtumatietoja tehtäviensä hoitamiseen. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että kattavista tiedonsaantioikeuksista huolimatta käytännön tietojen kyselyyn ne ovat suurelta osin manuaalisia ja vievät paljon resursseja. Kyselyjä tehdään muun muassa sähköpostitse. Ehdotettu uudistus muuttaa sitä teknistä tiedonluovuttamistapaa, jolla viranomaiset saavat saldo- ja tilitapahtumatietoja luotto- ja maksulaitoksilta ja muilta tiedonluovuttajilta, eikä esitys siten lisää viranomaisten toimivaltuuksia saldo- ja tilitapahtumatietoihin ja arvopaperitietoihin pääsyyn. Hallintovaliokunta pitää edellä todetun huomioon ottaen järjestelmän käyttöön liittyviä välttämättömyyden kontroleja asianmukaisina ja riittävinä. Valiokunta korostaa sääntelyn mahdollistamaa rekisteröidyn oikeuksien kannalta huomattavasti valvotumpaa ja tietoturvallisempaa järjestelmää nykytilaan verrattuna. Hallintovaliokunta katsoo, että keskitetty järjestelmä mahdollistaa prosessien sujuvoittamisen ja viranomaistyön tehokkuuden parantamisen, eikä tästäkään näkökulmasta pidä uuden kirjaamiskäytännön lisäämistä sääntelyyn tarpeellisenä.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä tuoda esiin sen seikan, jonka hallintovaliokunta toteaa mietinnössään, että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saatavien tietojen ulkopuolelle jäävät vielä esimerkiksi luottoja ja vakuuksia koskevat tiedot. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä tietopyyntöjen kohdentaminen oikeaan tiedonluovuttajaan on haasteellista. Hallintovaliokunta pitää tarpeellisenä, että luottoja ja vakuuksia koskevien tietojen saamista keskitetysti tietojärjestelmistä viranomaisten käyttöön selvitetään.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta puoltaa mietinnössään lakiehdotuksen hyväksymistä vähäisin muutosehdotuksin. Mietintöön liittyy yksi vastalause.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia esittelystä. — Ja sitten edustaja Eerola.

19.03 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset myös minun puolestani hallintovaliokunnalle ja sen puheenjohtajalle, edustaja Peltokankaalle, joka tuossa tämän kauan kaivatun esityksen esitteli. Tämä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän uudistaminen on tosiaan aika pitkään odotettu askel kohti kaikin tavoin tehokkaampaa viranomais-toimintaa ja myöskin tietoturvallisempaa tiedon saamista.

Kyse ei ole, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Peltokangas tuossa ansiokkaasti totesi, mistään uusista toimivaltuuksista, niin kuin nyt on jossain kohtaa pelätty, vaan siitä, että nyt jo näiden voimassa olevien tiedonsaantioikeuksien käytännön toteutusta saatetaan ikään kuin nykyaikaan, eli ei tule mitään uusia toimivaltuuksia viranomaisille.

Nykyisin nämä viranomaiset joutuvat lähettelemään kaiken maailman saldo- ja tilitietopyyntöjä sähköpostitse ja joskus jopa manuaalisesti, eli on sikälikin asiallista, että tätä päivitetään. Se ei edes palvele meidän kansalaisia eikä tosiaankaan julkista taloutta. Tämä nyt luotava tämmöinen keskitetty järjestelmä parantaa moninkin tavoin viranomaisprosessien nopeutta, sitten myöskin eräällä tavalla yhdenmukaisuutta ja myöskin tietosuojan tasoa, eli rekisteröidyn oikeudet huomioidaan tulevaisuudessa entistäkin paremmin.

Perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan on arvioinut tämän esityksen käsiteltäväksi ihan tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, ja hallintovaliokunta on sitten tehnyt siihen perustellut tarkennukset, jotka edelleen varmistavat tällaisten arkaluonteisten tietojen käsittelyn lainmukaisuuden.

Perussuomalaiset ja minä heidän joukossaan tuemme tietenkin tätä esitystä, koska se on hallittu ja tarkoituksenmukainen ja vastaa viranomaisten sekä ennen kaikkea kansalaisten odotuksiin siitä, että tietoa käsitellään tehokkaasti mutta sitten myöskin vastuullisesti. — Kiitokset.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 25/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 17/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 17/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Keskustelu

19.06 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunnan mietinnössä ehdotetaan hallituksen esityksen mukaisesti muutettavaksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia eli niin sanottua rahoituslakia. Lakia sovelletaan myös Helsingin kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvien hyvinvointialueiden tehtävien rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut hallintovaliokunnalle esityksestä lausunnon.

Rahoituslakiin ehdotetaan muutoksia hyvinvointialueiden rahoituksen määrätymistekijöihin, millä pyritään hallitusohjelman mukaisesti kannustamaan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, parantamaan rahoituksen kohdentumista palvelujen järjestämisen edellytykset turvaten sekä lisäämään rahoituksen ennakoitavuutta. Lakiehdotuksessa ehdotetaan muun muassa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuutta nostetaan ja niin sanotun HYTE-kertoimen laskentatapaa täsmennetään. Alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimet vaikuttavat ensimmäistä kertaa rahoitukseen vuonna 2026, kun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitus jaetaan vuodesta 2026 lähtien kullekin alueelle lasketun HYTE-kertoimen perusteella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuutta ehdotetaan nostettavaksi noin yhdestä prosentista puoleentoista prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Korotus rahoitetaan laskemalla asukasmäärän ja palveluntarpeen osuuksia kumpaakin 0,25 prosenttiyksikköä. Valiokunta toteaa korotuksen olevan maltillinen. Sitä voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, kun HYTE-kerroin huomioidaan ensimmäistä kertaa alueilta kerättyjen vuosien 2023 ja 2024 tietojen perusteella eikä aluekohtaisista vuosimuutoksista ole vielä tarkempaa tietoa. Valiokunta on myös tarkastellut vaihtoehtoisia malleja sille, miten HYTE-kertoimen korotus rahoitetaan. Valiokunta toteaa, että jos korotusta vastaava vähennys tehtäisiin kokonaan tarveperusteisesta rahoituksesta, aluekohtaiset rahoituksen muutokset olisivat suuremmat ja vähennys kohdistuisi erityisesti korkeamman palveluntarpeen alueille. Tämän vuoksi puolet korotuksesta ehdotetaan vähennettäväksi asukasperusteisesta rahoituksen osuudesta.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallissa asukasluvun vaikutus kertautuu aluekohtaiseen rahoitukseen useiden eri määrätymistekijöiden kautta, minkä vuoksi erillisen asukasperusteisuuden tekijän osuutta voidaan vähentää. Ehdotettua mallia, jossa asukasmäärän ja palveluntarpeen osuuksia vähennetään kumpaakin 0,25 prosenttiyksikköä, voidaan valiokunnan mielestä pitää tarkoituksenmukaisena kompromissina. Siitä ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia minkään alueen rahoitukseen. Terveiden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon kustannusten painotuksia ehdotetaan päivitettäväksi uusimpien kustannustietojen perusteella. Lisäksi vuoden 2023 jälkeen voimaan tulleet tehtävämuutokset otetaan huomioon rahoitusta laskettaessa, jotta rahoitus vastaa voimassa olevia tehtäviä.

Hallintovaliokunta pitää päivitystä tarpeellisena, jotta palveluntarvetta kuvaavilla määrätymistekijöillä kohdennettava rahoitus vastaa mahdollisimman tarkasti hyvinvointialueiden kustannusjakamaa terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon välillä. Valiokunta toteaa, että hyvinvointialueiden toiminnan alkuvaiheessa kustannusosuuksissa on tapahtunut verrattain suurta muutosta, joten tulevana vuosina voi olla tarkoituksenmukaista tarkastella osuuksien päivittämistä laissa säädettyä vähintään kolmea vuotta useammin.

Arvoisa rouva puhemies! Aluekohtaiset palveluntarvekertoimet ehdotetaan otettaviksi huomioon kahden vuoden keskiarvona, mikä tasaa tarvekertoimien vuosittaisen vaihtelun

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

vaikutusta merkittävästi. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että säännöstä ehdotetaan toistaiseksi voimassa olevana eikä määräaikaisena, koska tällä hetkellä ei voida vielä tarkasti arvioida, milloin olisi rahoituksen ennakoitavuuden näkökulmasta mahdollista siirtyä ainoastaan viimeisimmän saatavilla olevan vuoden tietojen mukaisten tarvekerrointen käyttöön. Hallintovaliokunta katsoo sosiaali- ja terveysvaliokunnan tavoin, että palvelukertoimen tietopohjaa on tarpeen edelleen kehittää.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi myös pelastustoimen riskikerrointa koskevaa sääntelyä. Taustaksi on hyvä todeta, että pelastustoimen riskikertoimen määrittämiseksi hyvinvointialue jaetaan yhden neliökilometrin suuruiseksi ruuduiksi, jotka jaetaan neljään eri riskiluokkaan. Riskikertoimen määrittämisessä käytettävät tekijät ja painokertoimet vaikuttavat siihen, miten riskitekijöiden perusteella hyvinvointialueille myönnettävä rahoitus jakautuu hyvinvointialueiden välillä. Siltä osin ehdotetaan muun muassa, että usean riskiluokkaan III tai IV kuuluvan ruudun alueelle sijoittuva yksittäinen riskikohde tai harjoitettu toiminta otetaan huomioon kokonaisuutena siten, että se nostaa vain yhden hyvinvointialueen alueelle sijoittuvan ruudun painokerrointa. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että riskikohteen tai toiminnan maantieteellistä laajuutta ei enää huomioida rahoitusta lisäävänä tekijänä, koska pelastustoimen palveluntarpeen määrittää kohteesta tai toiminnasta aiheutuva riski, ei maantieteellinen ulottuvuus. Tällä on merkitystä myös alueiden yhdenvertaisuuden kannalta. Lisäksi ehdotetaan muun muassa, että asetuksella voidaan säätää riskiluokan III ja IV ruuduille sijoittuville riskikohteille tai harjoitetulle toiminnalle erilaisia painokertoimia välillä 1 ja 5 riippuen kohteen tai toiminnan aiheuttamasta palveluntarvetta määrittävistä riskeistä. Nykyisin riskikohde tai toiminta on voitu huomioida vain painokertoimella 1.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta katsoo, että korkeampien painokertoimien avulla on mahdollista huomioida nykyistä paremmin kohteen tai toiminnan riskien aiheuttamaa palveluntarvetta korreloiva kustannuslisä.

Valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota harva-alueiden pelastustoimen laskennallisen rahoituksen laskemisen ongelmallisuuteen esimerkiksi taajamien osalta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sisäministeriö toteuttaa vuosien 2025—2026 aikana tutkimushankkeen, jossa arvioidaan pelastustoimen tehtävien rahoituksen laskennassa käytettäviä tekijöitä tarkemmin. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että tutkimuksessa kiinnitetään huomiota harva-alueiden erityispiirteisiin.

Tässä yhteydessä toteutetaan myös siirtymätasauksia koskevat julkisen talouden suunnitelmassa linjatut kertaluonteiset valtiontalouden säästöt vuosille 26—27, mikä ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä rahoituslain väliaikaisesta muuttamisesta, siis uusi 39 §. Säästö ehdotetaan kohdennettavaksi siirtymätasauslisää saavien hyvinvointialueiden siirtymätasauksiin. Ehdotus koskee kuitenkin vain niitä hyvinvointialueita, joilla vähennys ei vaaranna palveluiden järjestämiseksi riittävää rahoitusta ottaen huomioon säännöksissä määritellyt kriteerit. Kriteerit täyttyvät vain Helsingin kaupungilla.

Arvoisa rouva puhemies! Esitettyjen laskelmien perusteella Helsingin kaupungin tulos oli vuonna 2023 hieman ylijäämäinen, kun taas kaikki muut alueet tekivät alijäämäisen tuloksen. Valiokunta toteaa mietinnössään, että siirtymätasauksen leikkaaminen kohdistuu käytännössä sellaiseen rahoituslain soveltamisalaan kuuluvaan toimijaan, joka on pystynyt hillitsemään kustannusten nousua ja sopeuttamaan kustannukset käytettävissä olevaan rahoitukseen. Kohdennus ei valiokunnan mielestä tältä osin toteuta rahoituslain tavoittei-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

ta, sillä rahoituslain mukaisen rahoitusmallin tarkoituksena on määritellä kannusteita hyvinvointialueille kustannusten kasvun hillintään.

Hallintovaliokunta on tarkastellut laskennallisen rahoituksen kehitystä sekä Helsingin kaupungin että hyvinvointialueiden osalta ja myös sääntelyn vaikutusta kunnallisen itsehallinnon kannalta perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön valossa. Helsingin kaupungille kohdentuvan laskennallisen rahoituksen ja jäljelle jäävän, edelleen varsin suuren siirtymätasauslisän perusteella arvioidaan, että siirtymätasauksen leikkauksesta huolimatta Helsingin kaupungin saama rahoitus kokonaisuutena riittää turvaamaan palvelujen järjestämisen edellytykset. Valiokunta korostaa, että kyse ei ole rahoitusmallin pysyvistä muutoksesta vaan erillisestä kertaluonteisesta säästötoimenpiteestä. Siirtymätasauslisä palautuu voimassa olevan lain mukaiseksi vuodesta 2028.

Hallituksen esityksessä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella, arvoisa rouva puhemies, hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana mietinnöstä ilmenevin huomioin. Valiokunta pitää tärkeänä myös, että hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittämistä hallitusohjelman mukaisesti jatketaan.

Hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana. Mietintöön on jätetty kaksi vastalauseetta. — Kiitos. [Juho Eerola: Kattavasti esitelty, niin turhan meidän muiden on puhua!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Sitten edustaja Hänninen.

19.15 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka on vahva sosiaali- ja terveydenhuolto. Siksi meillä on oltava myös rahoitusmalli, joka turvaa palvelut ja kannustaa tekemään oikeita asioita oikeaan aikaan. Tänäään käsittelyssä oleva esitys tähtää juuri tähän. Kyse ei ole säästölaista. Kyse on siitä, että hyvinvointialueilla olisi paremmat mahdollisuudet ennaltaehkäistä ongelmia, hoitaa ajoissa ja käyttää julkisia varoja viisaasti.

Arvoisa puhemies! Suomessa hyvinvointialueet eivät ole samanlaisia keskenään. Meillä Pohjois-Pohjanmaalla suurimpia haasteita ovat välimatkojen lisäksi kasvava palvelutarve etenkin lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa sekä vanhushoivassa. Meidän on pidettävä mielessä alueiden erilaisuus, kun rahoitusmallia kehitetään. Tarvitsemme mallin, joka tunnistaa väestön rakenteen, erityispiirteet ja pitkät välimatkat. Kun syrjäkylältä lähdetään palveluihin, se ei tapahdu hetkessä eikä halvalla. Siksi palveluiden saavutettavuus on meille kriittinen kysymys. On hyvä, että uudistuksessa huomioidaan palvelutarvekerroimen päivittäminen ajantasaisella tiedolla. Se auttaa esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaata saamaan rahoituksen oikeammalle tasolle, joka ei perustu keskivertoarvioon vaan todelliseen tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen keskeinen muutos on, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuutta nostetaan 1,5 prosenttiin. Tämä on selkeä viesti: ennaltaehkäisevää työtä ei pidä nähdä kuluna vaan investointina. Hyvinvointialueita tulee palkita siitä, että ne vähentävät sairastavuutta ja vahvistavat terveyttä, ei siitä, että menot kasvavat. Esitetty korotus on maltillinen ja perusteltu. Erityisesti on tärkeää, että HYTE-kertoimen laskentaa täsmennetään niin, että alueet voivat saada kannusteen, vaikka tulosindikaattorit ovat jo hyvällä tasolla. Tämä lisää mallin oikeudenmukaisuutta ja kannustavuutta.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä sellaiseenaan. Samalla valiokunta painottaa, että rahoitusmallin kehittämistä on jatkettava. Tavoitteena pitää olla kannustava, vakaa ja ennakoitava järjestelmä. Hyvinvointialueet ansaitsevat rahoituksen, joka tukee hyvinvointialueiden perustehtävää, terveydestä huolehtimista. Terveys ei synny sairaaloissa vaan arjessa. Siksi rahoituksen on kannustettava siihen, että ongelmat ehkäistään ennen kuin ne kasvavat. Se on ihmiselle parempi ja yhteiskunnalle halvempi. Pohjois-Pohjanmaan kaltaisessa kasvavassa, monimuotoisessa maakunnassa tarvitaan mallia, joka antaa liikkumatilaa, kannustaa omaan kehittämiseen ja huomioi alueen erityistarpeet.

Tämä esitys vie rahoitusta oikeaan suuntaan. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

19.20 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kovin vähän meitä taas täällä illalla on, mutta asia on... [Juho Eerola: Laatu korvaa määrän!] — Joo, ihan totta, koska meitä keskustalaisia on yksi ja teitä perussuomalaisia kaksi. [Aki Lindén: Ja yksi sosiaalidemokraatti!] — Sopisiko, että minä menen asiaan? Kiitos.

Tänään on kiiteltä täällä paljon, mutta nyt ei kiitosta tule, mikä ei varmaan kenellekään siellä oikealla tule yllätyksenä. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta on tosiaan tänään käsitellyssä. Tähän mennessä hallitushan on keskittynyt, niin kuin kaikki tiedetään, hyvinvointialueiden rahoituksen leikkaamiseen, ja se näyttää edelleen jatkuvan ja varmaan jatkuu vaalikauden loppuun saakka. Tämän seurauksena hyvinvointialueet ovat joutuneet heikentämään erityisesti lähipalveluja. Rahoitusleikkauksiin liittyy myös se, että hallitus on siirtänyt hyvinvointialueiden ohjausvallan suurelta osin valtiovarainministeriöön, jossa substanssiosaamista ymmärrettävästi ei juurikaan tähän asiaan ole.

Hallitus on myös sivuuttanut talouspolitiikan arviointineuvoston näkemykset. Arviointineuvoston mielestä hyvinvointialueiden alijäämän kattamisaikaa tulisi pidentää, koska alijäämät johtuvat monien ulkoisten syiden aiheuttamasta alimitoitetusta rahoituksesta vuosille 2023—2024. Hallitus on myös rapauttanut toistuvasti hyvinvointialueiden itsehallintoa, joka on se keskeinen elementti tässä uudistuksessa. Tästä räikeä esimerkki on yöpäivystyksen järjestämisen kieltäminen laissa luetelluissa sairaaloissa. Velvoite päivystykseen ei poistunut, mutta hallitus puuttui toteuttamistapaan.

Nyt käsitellyssä olevaa lakiesitystä tarkemmin analysoimalla voi nähdä, ettei se puutu kaikista keskeisimpään kysymykseen: millä tavoin siirtymäkauden tasausjärjestelmästä päästään pysyvään, kestäväan ja oikein mitoitettuun rahoitukseen vuonna 2029?

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituslaki on erittäin vaativa ja laaja kokonaisuus. Se tehtiin valtakunnan parhaimman asiantuntijatietämyksen perusteella. Samalla jokainen on tiennyt, että rahoitusmallin toimivuutta joudutaan tarkastelemaan hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen. Samalla tavoin myös siirtymätasausmallin toimivuutta ja vaikutuksia on arvioitava uudistuksen voimaantulon jälkeen, ja tämä tarve on todettu myös hallitusohjelmassa. Siksi on hieman hämmäntävää, ettei hallitus ole paneutunut rahoituksen siirtymäjärjestelmän toimivuuteen, jossa sitä arvioitaisiin kokonaisuutena. Tähän velvoittaa myös oikeuskanslerin tuore ratkaisu kahden hyvinvointialueen kanteeseen. Sen sijaan tehdään ja on tehty sirpalemaisesti yksittäisiä linjauksia päivityk-

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

sestä ja päivittämättä jättämisestä. Sotesta näyttää tulleen enempi politiikanteon väline kuin politiikan tekemisen kohde.

Arvoisa puhemies! Oikeuskansleri antoi huhtikuussa ratkaisun Etelä-Karjalan ja Satakunnan hyvinvointialueiden tekemään kanteluun hyvinvointialueissa säädetystä määräajasta alijäämän kattamiseen. Hyvinvointialueiden kantelun mukaan alijäämän kattamisvelvoite on ristiriidassa hyvinvointialueiden lakisääteisten ja alueen asukkaiden tarpeiden näkökulmasta riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvelvollisuuden kanssa. Oikeuskansleri esittää päätöksessään hallitukselle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle käsityksensä tarvittavista jatkotoimista, joissa mainitaan muun muassa seuraavat toimet: hyvinvointialueiden rahoituksen turvaaminen ja tietopohjan parantaminen; hyvinvointialueiden rahoituslain 11 §:n mukaisen lisärahoituksen tarpeen arviointi nykyisen lainsäädännön mukaisena; jos rahoituksen riittävyyteen liittyy systeemisiä ongelmia, voidaan harkita myös hyvinvointialueen alijäämän kattamista koskevan hyvinvointialuelain 115 §:n sisältöä ja määräaikoja; tässä harkinnassa on perusteltua ottaa huomioon perusoikeuksien toteutumisen turvaaminen yhtenä painavana näkökohtana — perusoikeuksien toteutumisen turvaaminen yhtenä painavana näkökohtana.

Voidaan perustellusti kysyä, millä tavoin hallitus vastaa näihin oikeuskanslerin esityksiin. Tähän mennessä hallitus on keskittynyt lähinnä rahoitusleikkauksiin sekä yksittäisiin, hajanaisiin, pieniin uudistuksiin ilman kokonaisuuden tarkastelua ja mitä ilmeisimmin myös sen ymmärrystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

19.24 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kommentoin nyt sen verran lyhyesti tuota edellistä puheenvuoroa, että sitä keltaista kirjaa, mikä joskus silloin syksyllä aina joka vuosi jaetaan, kun olen selannut — en nyt kovin tarkasti koskaan, mutta aina jotain tulee katsottua — niin minun muistikuvani on, että kuitenkin tämä hallitus antaa reilut pari miljardia enemmän näille hyvinvointialueille. — Nyt se Kallio lähti pois eikä kuunnellut minun vastaiskuani hänelle. — Olin vain sitä sanomassa, että nykyhallitus kuitenkin antaa reilut pari miljardia enemmän [Aki Lindén: Ei se hallitus anna mut se rahoituslaki!] kuin mitä aiemmin annettiin, jos olen oikein sitä keltaista kirjaa selannut, mitä tuohon meille aina jaetaan.

Mutta nyt itse asiaan.

Tämä hallituksen esitys, mikä nyt tulee, on tärkeä ja sitten teknisesti myöskin hyvin vaativa esitys, joka jatkaa näitten hyvinvointialueitten rahoitusmallin kehittämistä vastuullisestikin ja hallitusohjelman mukaisesti. Tämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuuden korotus ei ole mikään radikaali, se myönnettäköön, vaan maltillinen mutta myös järkevä kompromissi — ainakin omasta mielestäni järkevä. Se parantaa erilaisia kannustimia tehdä nimenomaan tätä ennaltaehkäisevää työtä, mitä ainakin itse olen koettanut peräänkuuluttaa, että se sitten tulevaisuudessa tuo niitä säästöjä. Tätä juuri tämä esitys tekee, ja juuri tätä hyvinvointialueilta ainakin itse odotan.

Tämä tarvekertoimien keskiarvoistus tuo vakautta tähän suunnitteluun, ja myöskin pelastustoimen rahoituksen tarkennukset, niin kuin puheenjohtaja tuossa niistäkin puhui, huomioivat nämä aiemmin muodostuneet epäkohdat. Ja erityisesti se, mistä olen ilahtunut, on se, että harva-alueiden asemaa tässä sitten parannetaan pelastustoimen osalta. Eli tämä jopa siellä Miehikkälässä ja Virolahdellakin huomioon otettakoon.

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Nämä säästötoimenpiteet taas, mitä niitäkin on, on kohdistettu mielestäni hyvin harkitusti, eivätkä ne vaaranna palveluiden järjestämistä. Tästä kertoo myös se, että tämä leikkaus koskee lähinnä vain Helsinkiä, ja siitä huolimatta myös Helsingin kaupungin rahoitus kasvaa enemmän kuin maassa noin keskimäärin.

Eli tämä ei ole mikään leikkauslaki, arvoisa rouva puhemies, vaan askel kohti ennakoitavampaa ja mielestäni oikeudenmukaisempaa mallia, jossa tämä rahoitus kohdentuu tarpeen ja ennen muuta vaikuttavuuden perusteella. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.28 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tämä eduskunta on mielenkiintoinen yhteisö siinä mielessä, että käsittelemme lakia, joka säätelee noin 30:tä prosenttia valtion budjetista ja neljältä vuodelta yhteensä noin sataa miljardia. No, tässä ei olla tekemässä radikaaleja muutoksia siihen lakiin, ja sen takia ymmärrän, että meitä ei nyt täällä ole lukumääräämme enempää paikalla, mutta itse laki on siis äärimmäisen tärkeä, ja sen lain vaikutuksista on sitten tuolla kentällä eri puolilla Suomea tapahtunut aika lailla kielteisiäkin asioita.

Jaan puheenvuoroni kahtia: puolet siitä käsittelen ihan konkreettisesti tätä lakia ja sitten toisen puoliskon vähän laajemmin tätä hyvinvointialueiden rahoitustilannetta kaiken kaikkiaan.

Ennen sitä haluaisin vielä sanoa, että ehdin tuossa tarkistamaan, mitä täällä tapahtui toukokuun alussa, kun tämä sama lakiesitys oli lähetekeskustelussa. En lähde referoimaan sieltä kenenkään yksittäisiä puheenvuoroja, mutta yleisesti voisi todeta, että voi sitä päätöksen määrää, kun erityisesti kokoomuksen helsinkiläiset kansanedustajat täällä tuomitsivat menen tullen tämän lain ja vaativat siihen voimakkaasti muutoksia ja sanoivat, että ei-hän tällaista missään nimessä voida hyväksyä. Ainakin kolme tällaista puheenvuoroa löysin tuolta pöytäkirjasta.

Mutta mennään itse tähän lakiin:

Tämähän oli lausunnolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja tämä rahoituslakihan siinänsä, aivan niin kuin tässä kollega Eerola sanoi, on vaativa laki monella tavalla. No, tämä sattuu olemaan niitä, joihin juuri sen säätämisen takia aikanaan itse perehdyin aika perusteellisesti, ja sanoisin, että nyt kun muutostuettelossa tässä kahdeksan muutosta esitettiin, niin totesinkin sitten ryhmämme sisäisesti viestinä hallintovaliokunnan puoluetovereille, että viisi niistä oli ihan hyväksyttäviä ja kolme oli sellaisia, joita me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kritisoimme.

Ne viisi hyväksyttävää olivat tämä HYTE-kertoimen nosto puoleentoista prosenttiin, sitten tämä pelastusasia, joka täällä hyvin selostettiin, myös sitten se, että kahden vuoden keskiarvoa käytetään eikä yhtä vuotta, sitten se aika lailla tekninen asia, joka oli enemmän seuraus kuin mikään eteenpäin vaikuttava, eli miten terveydenhuollon painoarvo, vanhus-tenhuollon painoarvo ja muiden sosiaalipalveluiden painoarvo siellä lasketaan, ja sitten vielä ne HYTE-kertoimen sisäiset kriteerit.

Nämä olivat kaikki ihan hyviä uudistuksia, mutta sitten niitä negatiivisia uudistuksia oli se, miten tämä puolen prosenttiyksikön kasvattaminen HYTE-kertoimessa rahoitetaan, ja siinä olimme itse sitä mieltä, että se pitäisi kokonaan painottaa sinne asukaslukuperusteisuuteen, kun nyt oli valittu tämä kompromissin tie. Silloin olisi jäänyt 0,25 prosenttiyksikköä enemmän rahoitusta sinne tarveperusteisiin tekijöihin, joita pidämme kuitenkin pohjana koko tälle rahoitukselle. Sitten huono asia oli tämä 35 §:n erillinen määrittely, jota eivät

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

tuntuneet siellä asian esittelyssä edes välttämättä valtion virkamiehet nostavan esillekään, joka liittyy tähän hyvin monimutkaiseen siirtymätasausten keskinäiseen vaikutukseen ja siihen, että se vuonna 26 imuroidaan kokonaan pois hyvinvointialueilta, toisin kuin laki tällä hetkellä edellyttäisi. Ja sitten tietysti jää vielä tämä Helsinki-tilanne, tämä 35 miljoonan euron leikkaus.

No, nyt sanoisin tästä Helsinki-asiasta sen, että tässähän on taustalla hyvin mielenkiintoinen asia, joka piti oikein itsekkin pohtia, onko tämä leikkaus kohtuullista vai eikö se ole kohtuullista. Eli se lakihan menee sillä tavalla, että kun kaikki alueet yhteensä tekivät alijäämää 1,4 miljardia siellä ensimmäisenä toimintavuonna 2023, niin se maksetaan nyt kuluvana vuonna, vuonna 25, jälkikäteistarkistuksena kaikille alueille, mutta ei suinkaan jokaiselle alueelle erikseen sen alueen jälkikäteistarkistusta, vaan siinä suhteessa, mikä alueiden kokonaisrahoitus on tästä koko 26 miljardista. Silloinhan Helsinki saa kaikkein eniten sitä palautusta, jos nyt näin sanotaan, koska Helsinki on suurin soterahoitukseltaan. Kun nyt sitten kävi niin, että kahtena ensimmäisenä vuonna, mikä täälläkin todettiin, kaikki muut alueet tekivät alijäämää mutta Helsinki teki ylijäämää, niin sitten Helsinki saa, vaikka se ei tehnyt itse sitä alijäämää lainkaan.

No, näin se laki on kirjoitettu, mutta nyt täytyy miettiä, mistä se johtuu, että näin tapahtui, että kaikki muut tekivät alijäämää ja Helsinki teki sitten pienen ylijäämän. Se ei oikeasti voi johtua mistään muusta kuin siitä, että kun Helsinki itse asiassa teki kaupungin sisäisen liikkeenluovutuksen, niin Helsingillä ei ollut mitään intressiä alimitoittaa niin sanotusti vuoden 23 tai oikeastaan sitä edeltävän vuoden 22 budjetissa sitä soterahoitusta, mitä kaikkialla muualla Suomessa kunnat tekivät. Ne olivat syksyllä 21 laatiessaan vuoden 22 budjetin merkinneet liian pieneksi soterahoituksen, ja siitä oli sitten seurannut se, että yhteensä noin miljardin osuus siitä 1,4 miljardin alijäämästä vuonna 23 johtuu siitä, että kunnat olivat alimitoittaneet tämän rahoituksen.

Nyt voidaan tietysti sanoa, että tästäkö me nyt sitten palkitsemme Helsinkiä. No, tavaltaan, ja tietyllä tavalla Helsinki toimi niin kuin oikeaoppisesti tässä. Jos kaikki muutkin olisivat toimineet oikeaoppisesti eli eivät olisi tehneet tällaista alimitoitusta, niin ei meillä olisi syntynyt 1,4 miljardin alijäämää vuonna 23. Olisi syntynyt varmaan kolmasosa siitä, 500 miljoonaa, johtuen siitä, että sen vuoden inflaatio, palkankorotukset, energiakustannusten nousu ja kaikki nämä muut tekijät olivat paljon suuremmat kuin ennakkoon annetussa indeksikorotuksessa oli.

Eli tämä on tämä tausta, mutta summa summarum, tässä kuitenkin leikataan rahoitusta Helsingiltä, ja Helsinki oli toiminut oikein, ja siitä me teemme sen johtopäätöksen, että tällamoista leikkausta ei pidä hyväksyä, ja olemme päätyneet sitten tekemään hylkäyestyksen myöhemmin tästä koko asiasta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 38/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2025 vp

Pöytäkirja PTK 65/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 59/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2025 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 9/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.6.2025 pidettävään täysistuntoon.

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 13.6.2025 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi: